

ՀԱԿՈՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՄԱՆՅԱԿ

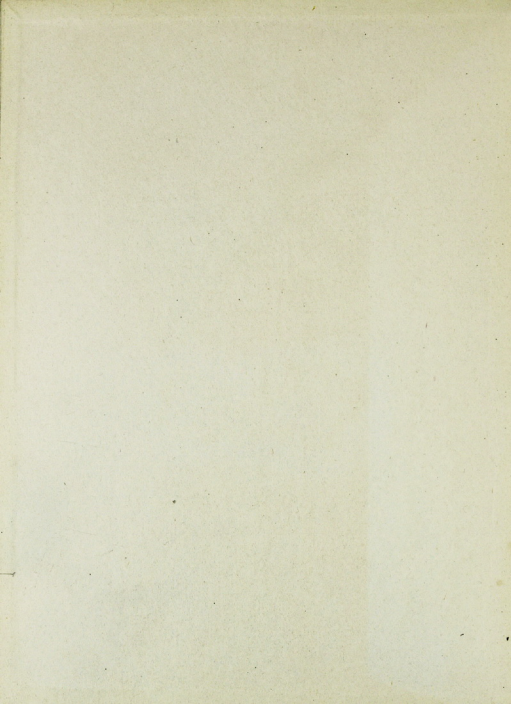
ԺՈՂՎԱԾՈՒ

Հ Ա Յ

ԺՈՂՎԱՐԴԱԿԱՆ

ԵՐԳԵՐԻ

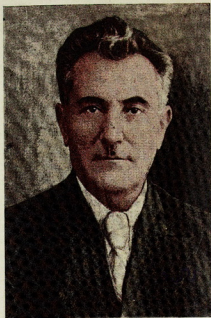

784 18667

2-42 Հարսից

Գյւղ.

Ծրագրող
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒՅԱՆ
(1889—1943)

784
Յ-42

7

V

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիա

ԱՐՎԵՍՑԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑ

ՀԱԿՈՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

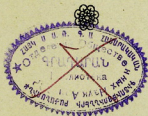
ՄԱՆՅԱԿ

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԵՐԳԵՐԻ

A 5177

Հայպետհրապ
Երեվան

1958

Խմբագիր՝
Ռ. ԱՔԱՅԱՆ

6058

АКОП ПОГОСОВИЧ АРУТЮНЯН
СБОРНИК
АРМЯНСКИХ НАРОДНЫХ ПЕСЕН
(На армянском языке)
Армянское государственное издательство
(Айпетраг), Ереван, 1968

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԿՈՂՄԻՑ

Նրաժշտագետ Հակոբ Հարությունյանը (1889—1943) մեկն է Կոմիտասի այն աշակերտներից, որոնք իրենց մեծ ուսուցչի օրինակով, դեռևս Դևոբջյան ճեմարանի աշակերտական նստարանից սկսած, վառ հետաքրքրություն և սեր են հանդես բերել դեպի ժողովրդական երաժշտական ստեղծագործությունը, զբաղվել են հայկական ժողովրդական երգերի, պարեղանակների հավաքագրումով և ուսումնասիրությամբ:

«Մանյակ»-ը հալ ժողովրդական երգերի այն ժողովածուներից է, որոնք կազմված լինելով նախասովետական և սովետական տարիներին, մինչև այժմ մնացել են իրրև ձեռագիր ժառանգություն՝ մատչելի լինելով միայն փոքրաթիվ մասնագետներին: Մինչդեռ այդ ժողովածուները պարունակում են շատ հետաքրքիր և արժեքավոր նյութ՝ ինչպես գեղարվեստական ստեղծագործության, նույնպես և երաժշտագիտական ուսումնասիրության համար, և կասկածից վեր է դրանց հրատարակման անհրաժեշտությունը:

Ղեկավարվելով այդ գիտակցությամբ, Հայկական ՍՍՌԻ ԳԱ Արվեստի ինստիտուտը հետզհետե հրատարակելու է այդ ժողովածուները:

«Մանյակ»-ը այդ շարքի ժողովածուներից առաջինն է: Նրա մեջ անկասկած արտահայտվել է հանգուցյալ երաժշտագետի՝ հալ գլուղական երգի բնագավառում ունեցած գիտակցությունը, ինչպես նաև երաժշտական էթնոգրաֆիայի ուղղությամբ Կոմիտասի ստեղծած արժեքավոր տրադիցիան:

Տպագրության պատրաստելիս ժողովածուից դուրս են թողնված այն երգերն ու պարերգերը, որոնք նույնությամբ հրատարակվել են այլ հեղինակների (Կոմիտասի, Սպ. Մելիքյանի) վաղուց լույս տեսած ժողովածուներում:

ԱՌԱՋԱՐԱՆ

Այս երգերը հավաքված են զանազան ժամանակներում: Դեռևս Էջմիածնի Դևորգյան ճեմարանում աշակերտ եղած ժամանակ ամառվա արձակուրդներին Կոմիտասի հանձնարարությամբ շրջում էի գյուղերը և ժողովրդական երգեր ձայնագրում: Երգերի մի մասը հենց այդ շրջանից են: Դրանցից մի քանիսի գրավոր հետքերը հին թղթերիս մեջ էին պահպանվել, մի քանիսն էլ հիշողությամբ եմ վերարտադրել և նույն երգերը զիտցող զրույցացիներին միջոցով ստուգել: Մնացած մեծ մասը ձայնագրել եմ վերջին 10—15 տարվա ընթացքում դեպի Ապարան, Էջմիածին և Հայաստանի այլ շրջանները կատարածս ուղևորությունների ժամանակ:

Երգերի ընտրությունը կատարելիս նկատի եմ ունեցել, թե այս կամ այն երգը որքան բնորոշ է հայ շինական-ժողովրդական երաժշտամտածության համար, ուրեմն և որպես նյութ որքան գիտական և գեղարվեստական արժեք ունի հայկական երաժշտական կուլտուրայի զարգացման տեսակետից:

Երգերը խմբավորված են ըստ ժանրերի՝ քնարական, աշխատանքային, ծիսական և կենցաղային, պարերգեր: Սակայն այս բաժանումը որոշ չափով պայմանական է: Ըստ բովանդակության պարերգերը մեծ մասամբ սիրային-քնարական են, մասամբ նաև աշխատանքային: Ծիսական երգերի մեջ են գտնեղված այն պարերգերը, որոնք հատկապես այս կամ այն ծեսի (հարսանիքի, վիճակի և այլն) ժամանակ են կատարվում՝ որպես արարողության մի օղակ: Կենցաղային երգերը ծիսային երգերի հետ մի խմբի մեջ ենք դրել, թեև դրանք իրենց բովանդակությամբ ոչ միայն ծիսականից տարբեր են, այլև առանձին վերցրած էլ բազմադան են: Եկենցաղյա ընդհանուր գաղափարի տակ են ընդգրկված, օրինակ, օրորոցի երգեր, մասնական երգեր, առօրեին վերաբերող երգիծանքներ և այլն:

Երգերի մեծ մասի մեջ, մասնավորապես պարերգերում, ձայնադիշների տակ գրված է խոսքի մեկ տուն, հաճախ էլ բավականացել ենք մի-մի տողով կամ կրկնակով միայն: Ժողովուրդն ինքը, կարիք եղած դեպքում, մանավանդ պարերգերի նկատմամբ, զրույթյուն ունեցող բազմաթիվ շարժական տներից ազատ ընտրություն է անում, երգին ավելացնելով նոր տներ, եթե դրանք ձևով (տաղաչափությամբ) և բովանդակությամբ (իմաստի, պատկերի տեսակետից) հարմար են տվյալ եղանակին: Այսպիսի դեպքում որևէ երգի տղաների թիվը կարող է ըստ կարիքի բավական շատանալ կամ քիչ լինել: Նման խմբագրական աշխատանք են կատարել Կոմիտասը և Մ. Աբեղյանը, երբ նրանք Շահաբ ու մի խաչ-ի մեջ մի եղանակին մի քանի տուն խոսք են հարմարեցրել: Դրքի ծավալը չմեծացնելու գործնական նկատառումներով մենք այդ աշխատանքը թողել ենք երգերն օգտագործողներին, որոնք հեշտությամբ կարող են, ըստ անհրաժեշտության, համապատասխան տներ ավելացնել որոշ երգերի խոսքերին, օգտվելով թեկուզ միայն Մ. Աբեղյանի «Նաղիկներ»-ից:

Ժողովածուին կցված են ծանոթագրություններ, որոնք պարունակում են երգերի ըստեղծման կամ տարածման վայրերի մասին տեղեկություններ և այս կամ այն երգի կազմի ու բնույթի մասին վերլուծական մի քանի թոռցիկ զիտողություններ:

20 մայիսի, 1911 թ.
ՆԵՐՍԻՍԷ

ՀԱՎՈՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Նվիրում եմ
իմ սիրելի ուսուցիչ և հոգեհայր
ԿՈՄԻՏԱՍԻ
սուրբ հիշատակին

ՔՆԱՐԱԿԱՆ

ԵՐԳԵՐ

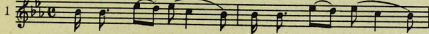

ՔՆԱՐԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

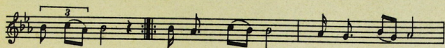
ԱՂՋԻ ՄԱՐԱՆ

Lento (♩=76)

ad libitum

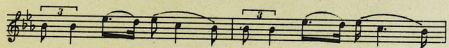
Աղ - ջի Մա - րան, Բու հուր յայ - լեն

նր - տի ա. բան-նք առ - րի, Կը - լուր դա - րի

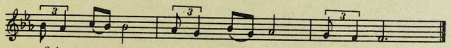
Ե - տի ա: Ձի - նա - րի ծառ բան - նք ա,

Աղ - ջի Մա - րան, Բու հուր յայ - լեն

նր - տի ա. սի - րած յա - րի Բող-քը ա,

բան-նք առ - րի, Կը - լուր դա - րի Ե - տի ա:

ԳԱՂԹԱԿԱՆԻՆ ԱՌԵԼ ԵՄ

Vivo (♩.—90)

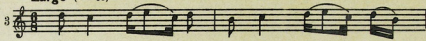

Ղա - զոնց բաղ - չի կե - սը, զա - լո՝

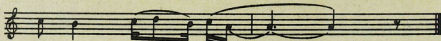
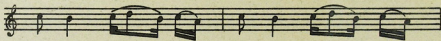

ተሆላሊ ከኔተሆ

Largo (♩.—58)

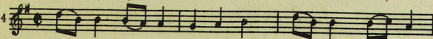

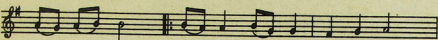
h - 1000, h - 1000, h - 1000, h - 1000

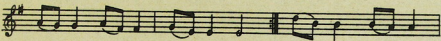

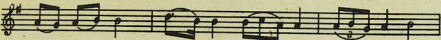
ՏԱՐԱՆ ՏԱՐԱՆ ԻՄ ՅԱՐԸ

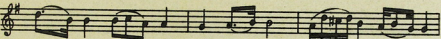
Andante (♩=60)

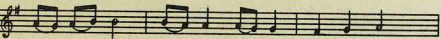
4
 Տա - րան, տա - րան իմ յա - րը, տա - րան, տա - րան

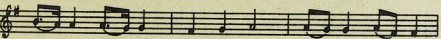

 իմ յա - րը, ապ - դաս տա - րան իմ յա - րը,

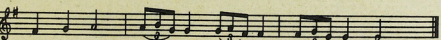

 բառն ցըլ - ցի իմ հա - րը: Հան - դեմ գաս գե -

 - դը մըս - ցես, տա - րան, տա - րան իմ յա - րը,

 իմ գը - ցած՝ սե - դը մըս - ցես, ապ - դաս տա - րան

 իմ յա - րը, քե ար ու - ռի - ցի առ - ցես,

 տա - րան, տա - րան իմ յա - րը, քե - մա - րագ հո -

 - դը մըս - ցես, բառն ցըլ - ցի իմ հա - րը:

ՎԱՅ ԼԵ ՄԱՐՈ

Moderato (♩ = 108)

5
 I - vor dies t' f'ulig t' - rhly, j' j' d'ay j'

[illegible]

ախ կա - նիմ զի - շեռ ցե - բեկ,

 ♭ ♭ ♭ ♭ If - en, ♭ ♭ ♭ ♭

 ja - ro: l'wa - ro - jhi kwi - ro - shi hi,

 ♭ ♭ ♭ ♭   Wm - en;   ♭ ♭ (dw) ♭

ju - rn. ur'hi, qui - ghif dn - spu ph - rhif,

ՄՏԱ ԿԱՆՑԵԼԱՐԸ

Lento (♩=54)

ad libitum

6

Մը - սա կա՛նցե - լա - րը,   շու - ըն - քը   շու -
 նա - չառ նի - կին   տե - սա՛   նրա - նե - րա   դա -

- դաց,   շու - ըն - քը   շու - դաց.   զը -   ըն-ցին սալ -
 - դաց,   նրա - նե - րա   դա - դաց.   ևզ   ինչ նա-մալ

- դաս,   ո՛ւմ   -ա - նեմ գան - գաս:
 էր,   գաս   ժա - մա - նալ   էր:

ՄՏԱ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Lento (♩=54)

7

Մը - սա   ե - կե - դե - ցին,   վա - ռի մո - մե -
 Մի - րա   լա - լալ   ա - սեց՝   սալ - դաս բա - լա
 Մի   ծա - մալ   ա - կե - րել,   մե - կելն աճ - գը -

- րը,   մա - ռալ   յար   ջան,   վա -   ռի մո - մե -   րը,
 ջան,   մա - ռալ   յար   ջան,   սալ -   դաս բա - լա   ջան,
 - նից   մա - ռալ   յար   ջան,   մե -   կելն աճ - գը -   նից,

Ան - ռա   ա - ռա   հա՛ -   նի   սալ -   դաս՝   մո - մե -
 մը - սանձ   մա - ը -   նե -   քը,   հա -   սանձ   բա - լա -
 ով   իր   յա - րին   մոռ -   նա,   քող   դուրս   գա   դը -

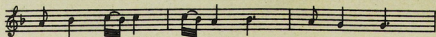
- րը,   մա - ռալ   յար   ջան,   սալ -   դաս   մո - մե -   րը:
 - քա,   մա - ռալ   յար   ջան,   հա -   սանձ   բա - լա -   քա:
 - նից   մա - ռալ   յար   ջան,   քող   դուրս   գա   դը -   նից:

ՅԱՐՆ ԱՆՈՒՇ

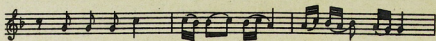
Andante (♩=60)

Ես պու-հուր, յա - րս պու - հուր, զա - նիդ մեռ - նեմ,

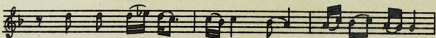
ով կը - սա մեզ հաց ու զուր, յարն ա - նու:

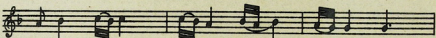
Ես պու-հուր, յա - րս պու - հուր, զա-նիդ մեռ - նեմ,

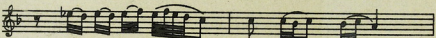
ով կը - սա մեզ հաց ու զուր, յարն ա - նու:

յարն ա - նու էր, յարն ա - նու, զա - նիդ մեռ-նեմ,

յա - րս ա - նուն էր Ա - նու, յարն ա - նու:

յարն ա - նու էր, յարն ա - նու,

զա - նիդ մեռ-նեմ, յա - րս ա - նուն էր Ա - նու, յարն ա-նու:

Կ Ռ Ո Ւ Ն Կ Ն Ե Ր

(ՇԻՐԱԿԻ)

Andante (♩=50)

9

Ե - րա - նի ձեզ՝ բարձ - րա - ցել եի օ -

- դի մեջ, չը գի - տիք առ - լաւ - նի ցա - վը,

կը - - - - - առնկ-ներ յար,

հե - առ - ցել ես, յար, մո - առ - ցել ես:

Կ Ռ Ո Ւ Ն Կ Ն Ե Ր

(ԿԱՂՁՂԱՆԻ)

Andante (♩=50)

10

Ե - րա - նի ձեզ, որ գը -

- նաւ եի հայ - ըն - նիք,

կազ - մել եի սի - րուի և -

- րաւ - ներ, կը - - - - - առնկ - ներ:

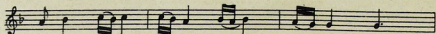
ՅԱՐՆ ԱՆՈՒՇ

(II ՏԱՐԹԵՐԱԿ)

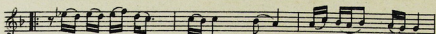
Andante (♩=54)

Եւ պու-նուր, յա - ղիւ պու - նուր, չա - նիդ մեռ-նեմ,

ալ կի - սա մեզ հոգ ու ջուր, յարն ա - նուր.

յարն ա - նուր էր. յարն ա - նուր չա - նիդ մեռ-նեմ,

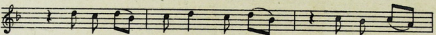

յա - ղիւ ա - նուրն էր Ա - նուր, յարն ա - նուր:

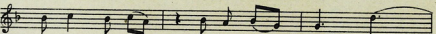
Vivace (♩=120)

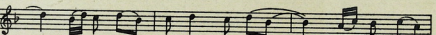
Ա - ռե - վիդ մեռ-նեմ, յար ջան, ա - ռե-վիդ մեռ - նեմ.

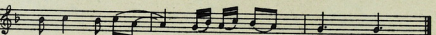
ա - ռե - վիդ մեռ-նեմ յար ջան, ա - ռե - վիդ

մեռ - նեմ, յար ջան, սի - ռեկ եմ՝ կառ - նեմ,

ա - ռե - վիդ մեռ - նեմ, յար ջան, ա - ռե - վիդ

մեռ-նեմ, յար ջան, սի - ռեկ եմ՝ կառ - նեմ:

Վ Ա Յ Վ Ո Ւ Յ

Moderato (♩=108)

12

Վայ, վայ, վայ, վայ, աս էր ցա - վաւ
 յա - ռե - ֆա, վայ, վայ, վայ, վայ
 աս էր ցա-վաւ յա - ռե - ֆա, ան-տա-ս(առ-նե
 է - քաւ քա - դիւ քա - լե - ֆա, ան-տա-ս(առ-նե
 է - քաւ քա - դիւ քա - լե - ֆա:

Դ Է Լ Ե Յ Ա Մ Ա Ն

Largo (♩=60) ad libitum

13

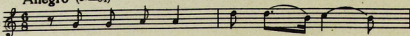
Դ - լե-յա - ման, գյա-միւն է - կալ
 կը - րա - կի պես,
 վայ լե սու-վե, Է - կալ հա-սալ
 չուր ծա - վի կես, յա-ման, յա - ման:

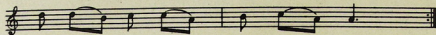
ՕՇԱԿԱՆՑԻ ԱՐՏՈՑԻ ԵՐԳԸ

Allegro (♩=84)

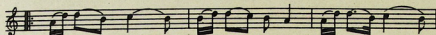
14

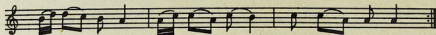
Ա - ռււ - վո - տնի շա - դե - շաղ,

Ար - տնի ըն - կաւլ քաւ - դե - քաղ.

Այ Ար - տո, քա դար - թի - ցը, չան Ար - տո,

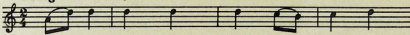

քա դար - թի - ցը Լա կընկ - նեմ քա - րա - փի - ցը:

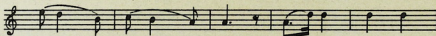
ԱԿԵ ԶԱՆ ՀՈՒՐՆ ԸՆԿՆԵՄ

Allegretto (♩=72)

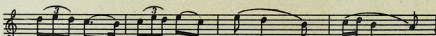
15

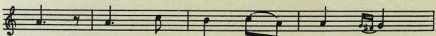
Լա քեզ սի - րի, որ դու ին - ձի

յար ըլ - նեւ, Լա քեզ սի - րի,

որ դու ըն - ձի յար ըլ -

- նեւ, Էր - վաժ վառ - վաժ սըր - թիս

 դեղ ու հար ըլ - նես:
 և - դե ջան, հարն ընկ - նեմ,
 ա - դե ջան, ջարն ընկ - նեմ
ad libitum
 շեկ յա - ռի դար - ի - ցը:

ԿԱՅՆԵԼ ԵՄ, ԳԱԼ ՉԵՄ ԿԱՐՈՂ

Andante (♩=108)

16
 Կայ - նել եմ՝ գալ չեմ կա - րող,
 լըց - վել եմ՝ լալ չեմ կա - րող,
 Բա - ճի դու նե - ռա - ցել ես, յար ջան,
 ա - նու - նըդ սալ չեմ կա - րող:

- սիկ, մա-րալ եմ, ջեյ-րան եմ:
 Ա՛խ, մա-րալ եմ, օյ, օյ,
 օյ, ա՛խ, զի - վան եմ, օյ,
 օյ, օյ, օյ, ա՛խ, ջեյ-րան
 եմ, օյ, օյ, օյ:

ԵՒ ԵԿԱՎ ԳԱՐՆԱՆ ԷՐԿԵՆ ՕՐԵՐԸ

Andante (♩=108)

19 է - լի ե - կան գար - նան
 է-կեկ օ - ռե - ռե, Մա - ռն հա -
 - գալ ի - ռա խառ - խառ զո -
 - ռե - ռե, օյ, օյ, օյ, օյ,
 Մա - ռն զան, օյ, օյ:

ԷԼԻ ԵԿԱՎ ԳԱՐՆԱՆ ՕՐԵՐԸ

(II ՅԱՐԱԲԵՐԱԿ)

Moderato (♩=116)

20

Է - լի Ե - կամ զար - նան

Եր-կար օ - րե - րը, Մա - րոն հա - զամ Ի -

- րա խառ - խառ Ե՛ն - րե - րը, օյ, օյ,

օյ, օյ, Մա - րո զան, օյ, օյ, յա - րո զան, օյ:

ՅԱՐ ԶԱՆ, ՄԵՐԴ ԽԵՌՆԵԼ Ա

Andante (♩=96)

21

Թար զան, մե - րդ մե - ռել ա,

Ե՛ն - րե - րդ Էնդ - ան - ին ա,

poco più animato

յար նայ, նայ, նայ, նայ, յար Է, Է, Է,

Է, Է, Է. քոս - ան, ցա - նի, վա՛խ,

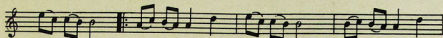
օա - մամ չե - լամ՝ ամ յա - րա:

ՋԱԳԱՑԻ ԴՈՒԹԻ ՉԻՄԱՆ

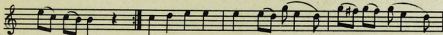
Andante (♩=100)

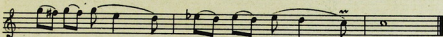
Ջա - դա - ցի դա - ուր չի - ման, նեյ - նիմ, նեյ - նիմ,

նեյ - նիմ յար, ապ - լու - րը չը - կա ի - ման, նեյ - նիմ, նեյ-նիմ,
 քը - ռո - ջը քա - ռան, նեյ - նիմ, նեյ-նիմ,

նեյ - նիմ յար. մի քե-րան չա - սով յա - ման, նեյ-նիմ յար,
 նեյ - նիմ յար,

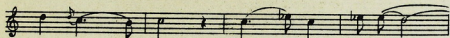
նեյ - նիմ յար, նեյ - նիմ յար, յար:

ԱԽ ՄԱՐՈ ՋԱՆ

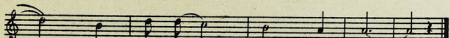
Tranquilo (♩=84)

Ախ, Մա - ռո ջան, յա - ռո ջան,

ջա - նե - ջան ջա - նիդ մեռ-նեմ,

յա - ռո ջան, ջա - նե - ջան:

ԿԱՅՆԵԼ ԵՍ, ԿԱԺ ԿԸ ՄԱՆԵՍ.

Moderato (♩=100)

24

Կայ - նել ես, կաժ կը մա - նես,
 ա - ռե - զա - կան ճը - ման ես,
 ա - ռի, յա - ռո ջան, ա - ռի, խը - ռով
 մի' մը - նա, ա - ռի յա - ռո
 ջան, ա - ռի, խը - ռով մի' մը-նա:

ԵՍ ՍԱՐԵՆ ԿՈՒԳԱՅԻ

Moderato ♩=96

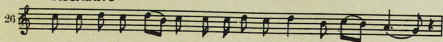
25

եւ առ - ռեմ կա - զա - յի, դուռն դուռ-ը բա -
 ցիւ, ձե - ուղ ծո - ցող տա - րար, ա՛խ ա - ռիւ, լա -
 ցիւ, որ բն - ձի չառ - նե - իր,
 ին - չո՛ւ խա - բե - ցիւ, մի բուռ կը - րակ
 է - լար սիր-սքս է-րե - ցիւ. մի բուռ կը-րակ է - լար,
 վայ, յա-ման, վայ, մի բուռ կը - րակ է - լար սիր-սքս է - ռե - ցիւ:

ԿԱՆՉԵՄ ՅԱՐ, ԱՐԻ

Recitativo

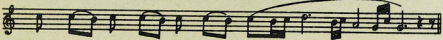
Սա - նա - նե՛ր կի՛վ - կի՛վ, դու՛ գը - նա - ցի՛ր Մու՛հ ու Բու՛լա - նու՛խ,

էլ չըս ի - գա հա - զար առ - րով,

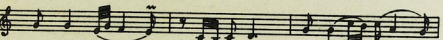
հարս պար - կե՛ն տը - դա յա րե - րե, առ - չի - նեկն էլ գու - քան կը - վա - րե

վայ լե՛ վայ լե՛ վայ լե՛ լե՛:

Մը - սել ես ի - գի՛ն, խա - դող

կը - քա - դես, աս - մամ ծը - ծե - րով

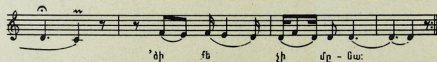
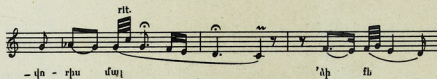
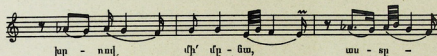
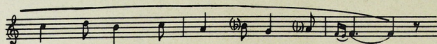
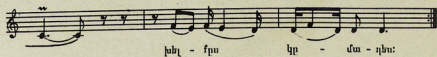

աս - քա՛ր կը աս - դես, ալ - մաս

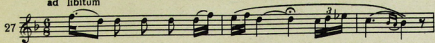
դա - նա - կով սիր - քու կը - դա - դես,

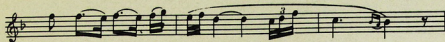

Largo (♩.—60)
ad libitum

ԵՍ ՍԱՐԵՆ ԿՈՒԳԱՅԻ

Ես սա - րեմ կու - գա - յի,

դուն դու - ար բա - ցիր,

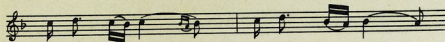

ոյ, ոյ, ոյ,

ոյ, ոյ, ոյ,

ոյ, ոյ, ոյ,

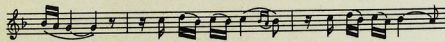
ձե - րով ծն - ցող

սա - րուր, ա՛խ ա -

- րիր, լա - ցիր,

ոյ,

ոյ,

ձե-ռող ծն - ցող

սա-րուր, ա՛խ ա -

րիր, լա - ցիր,

ոյ,

ոյ:

ՄԸՐ ԽՈՐ ՊԱՊԿԵ ԳԵՐԵՋՄԱՆ

Ad libitum (♩=72)

recitativo

28

Մըր խոր

պապ-կե գե-րեզ - ման

accelerando

թո - ղի

ան-սեր

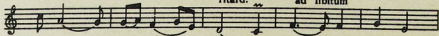
կի - զամ

ման,

ճու-շան

ritard.

ad libitum

ա-նուե,

խո - րո

- սիկ,

եզ - մե

զա՜ս

կիցն

a tempo

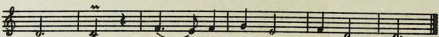

է հա - րամ:

ճու-շան

ա-նուե,

խո - րո -

- սիկ.

եզ - մե

զա՜ս

կիցն

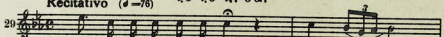
է հա -

րամ:

Recitativo (♩=76)

ԼԵ ԼԵ ԶԻՆԱՐ

29

Լե

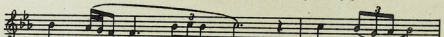
լի

ջի - նար

սը-նա - վեր,

դու

կայ -

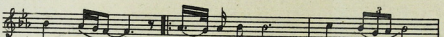

- նել

ես

դիմ

ամբ -

- րո - ցին,

վայ

լի

սնա - վեր,

լուս -

նակն

ա - ռե

վըր

սա -

նո -

ցին:

ՄԱՅՐԻԿ ԶԱՆ ՏԱՆՈՒՄ ԵՆ

Lento (♩=80)

ad libitum

30

Լու - սա - մու - սից նա - յե - ցի,
 չե - ռե - վաց յա - ռաւ.
 Լը - բակն ըն - կազ քա - նրո,
 վա - ռեց ցի - ցաւ - ըրա:
 Մայ - բիկ քան, աւ-նում են, մայ - բիկ քան,
 աւ - նում են, քե - զա-նից նա - նում են:

ՇՈՐՈՐ ԱԿՒՆՈ

Andantino (♩=72)

31

Ա - լա-զազ բան - ձըր սաւ - ընն,
 ոյ, աւ - ռաւ Ա - դի - նա, ձին ա կիս-վել
 կա - սա - ընն, նոյ, օ - ռաւ Ա - դի - նա:

ՍԸՐ ՍԻՓԱՆԵ ԽԸԼԱԹԵ

(♩=116)

32 Սըր Սի-փա - նե խը - լա - թե, սայ - դե - մըն,

սայ - դե - մըն, սայ - դե - մըն, սավ - դու - յե - մըն.

սըր Սի - փա - նե խը - լա - թե, սայ - դե - մըն,

սայ - դե - մըն, սավ - դու - յե մըն, սայ - դե - մըն:

Սիրն ինչ ա, սավ - դեմ ինչ ա, լե, լե, լե, լե,

լե, լե, լե, լե, լե, լե, լե, լե, լե, լե,

լե, լե, լե, լե, լե, լե, լե, էս խա - դի խայ -

- դեմ ինչ ա, սավ-դե-մըն, բամ-նըր ծառ ա - նուհ պը - տը,

սավ - դե մըն, չեմ հաս - նի՝ ֆայ - դեմ ինչ ա, սավ - դե մըն:

ԾԻՍԱԿԱՆ

ԵՎ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ

ԵՐԳԵՐ

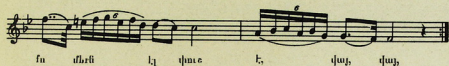
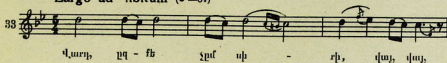

ԾԻՍԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆՅԱՂԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ

ՎԱՐԳ, ԸԶՔԵ ԶԸՄ ՍԻՐԻ

Largo ad libitum (♩=84)

ՈՅ ՈՅ ՅԱՄԱՆ ՀԱՐԻՐՈ

♩ = 72

34

Օյ,   օյ   օյ,   յա - ման   դա - րի -

- բո,   վալ,   օյ,   օյ,   օյ,   յա-ման   դա - րի -

- բո,   օյ,   օյ,   օյ,   յա - ման   դա - րի -

- բո: Նառ - ներ,   դու՛ք   մի'   ժա - ժա,   ժա - ժա -

- յու   ես   եմ,   վալ   դա - րիք   դուր -

- բաթ   եր - կիւր   եր-բու -   յու   ես   եմ,   վալ,

օյ,   օյ,   օյ,   յա - ման   դա - րի   -   բո,   վալ,

օյ,   օյ,   օյ,   յա - ման   դա - րի   -   բո:

ՄԻ ԼԱ, ՄԱՅՐԻԿ

♩ = 120

35

Մի՛, լա, մայ - ռիկ, մի՛, լա, ա՛խ, լա - լա

ես ես, մի՛, լա, մայ - ռիկ, մի՛, լա,

ա՛խ, լա - լու ես ես, զա - ռիք

զուր - բաք եր - կիր կո - ռե - լու

ես ես, զա-ռիք զուր - բաք եր-

- կիր կո - ռե - լու ես ես:

ԿԵՐԹԱՄ, ՄԱՅՐԻԿ, ԿԵՐԹԱՄ

♩ = 108

36

Կեր-թամ, մայ - ռիկ, կեր - թամ, տե - դրդ

կը - լին - ցում, օյ, օյ, օյ, օյ: Դուր ու դըր-կեց -

- նե - ռդդ նե - սրդ կը - լու - ցում:

ՄԱՅՐԻԿ, ԴՈՒ ՄԻ՝ ԼԱ՝

♩ = 104

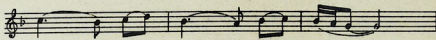
Մայ - րիկ, դու մի լու,

ա՛րի, լու - լու ես եմ:

Մայ - րիկ, դու մի՛ լու,

ա՛րի, լու - լու ես եմ,

եւ - րա - լու ես եմ:

ԶԷԵՐԻԿ ԽԱՔԵՑԻՆ

(ՊԱՐԵՐԳ)

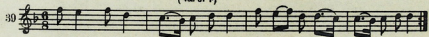
♩ = 100

Զեւ - րիկ խա - քե - ցին կու - ուիկ մի գի - ւում:

Զ Ը Ն Գ Ը Լ Ի Կ

(ՊԱՐԵՐԳ)

Տաւ-րան քող աւ - նին, գրն-գր-իկ, գաւ-իկն կը քե - շնն, գրն-գր-իկ:

ԹԱԳՎՈՐ ԲԱՐՈՎ

Grave (♩=69)

10)
 Թագ-վար, քա - րով, հա - զար
 քա - րով, դու վարդ ես կա -
 - նույն տե - ռե - վով, եղ-մի - ա
 - ծիլնի գա - ռելդ օտն - նե
 մեկ, առ - ք - ծու գո - րու-րե - նով:

ՄԵՐ ԹԱԳՎՈՐԻՆ

Vivo (♩=108)

11)
 Մեր Թագ - վա - ռին ծա - դիկ լվի - տե
 ծաղ - կա - նույն, որ կը - նքր - առե
 նաղն ու տե - ռել նրա ի - րուց:

ՄԵՐ ԹԱԳՎՈՐՆ ԷՐ ԽԱՉ

Presto (♩=132)

42

Մեր Թագ - վորն էր խաչ, խաչ-կոր, խաչ ու
 մաչ, քե - նեւն էր կար - միր,
 ա - ռիկն էր կա - նայ:

ԿԱՆՉԵՐ ԲԵՐԵՐ ԶԹԱԳՎՈՐԱՆԵՐ

Allegro (♩=120)

43

Կան - չիք քե - ռեք գթագ - վո - րա - ներ, հայ, գթագ - վո - րա -
 - ներ, որ կի - գեր առ - բերն ի ծա - սիւն:

Andante (♩=69)

ԷՆ ԳԻՋԱՆ

44

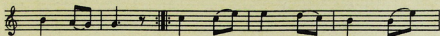
էն դի - րան, քեք քեք դի - րան, տե - սեք էն ո՛րն
 է, էն դի - րան, քեք քեք դի - րան, տե - սեք էն ո՛րն
 է: էն դի - րա ն, քեք քեք դի - րան, զե - դի ուս - ներն
 են, էն դի - րան, քեք քեք դի - րան, զե - դի ուս - ներն են:

ՋԱՆ, ՋԱՆ, ԴՅՈՒԼՈՒԾ ՋԱՆ

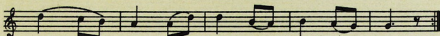
Giocoso (♩=138)

հումքը Ջան, ջան, գյու - լում ջան, գյու-լում, գյու-լում,

գյու - լում ջան. գյու - լում, գյու - լում, գյու - լում

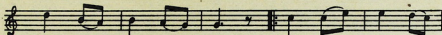

ջան, գյու - լում, գյու - լում, գյու - լում ջան:

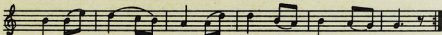
Մեծակ

Նախ - Եռն դեյ - րա եմ կա - րել, մամ - քիկ

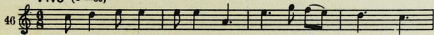
կո - նակ եմ Ես - րել, գը - նա քը - նի

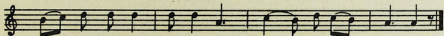
Եան քը - դա, Բե - գա - ճից լավն եմ նա - րել:

ԾԱՌԻՍ ՏԱԿԻՆ ՄԱՆՈՒՇԱԿ

Vivo (♩=80)

Ծա - ռիս Ես - կին մա-նու - Եակ, ջան, գյու-լում ջան, ջան.

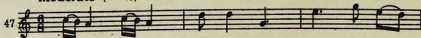

իմ յն - քը Բանց Բեզ Եի - Եակ, ջան ծա-դիկ ջան, ջան:

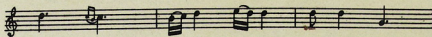

Գ Յ Ո Ւ Լ Ո Ւ Մ

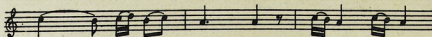
Moderato (♩=60)

Գյու - լում, գյու - լում, գյու - լում ջան, ջան, ծա - ղիկ

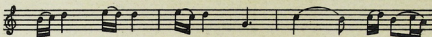
ջան, ջան, գյու - լում, գյու - լում, գյու - լում ջան,

ջան, վի - նակ ջան, ջան: Ծա - ղիկ Բա - դիմ

ու Ես - ռեմ, ջան, ծա - ղիկ ջան, ջան,

լըց - նիմ տալ - բուկն ու կա - ռեմ, ջան, վի - նակ

ջան, ջան: Գյու - լում, գյու - լում, գյու - լում ջան,

ջան, ծա - ղիկ ջան, ջան, գյու - լում, գյու - լում,

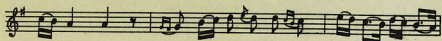
գյու - լում ջան, ջան, վի - նակ ջան, ջան:

ԱՅ ՄԱՐԱԼ

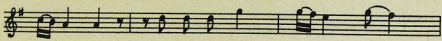
Vivo (♩=68)

Այ մա-րալ, վայ մա-րալ, մա-րալ, մա-րալ,

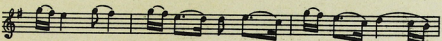
մա-րալ ջան, այ մա-րալ, վայ մա-րալ, մա-րալ, մա-րալ,

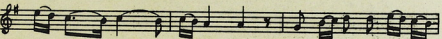
մա-րալ ջան: Սի- աւ սա- ռեւ մա-րալ ա,

ձուռն ա է- կեր՝ զո- սիկ ա, մա-րա-լի քո-

յիկ մեռ- նեւ, իմ յա- ռը խո- ռո- սիկ ա,

այ սա- ռեւ, վայ սա- ռեւ. այ մա-րալ, ջան մա-րալ,

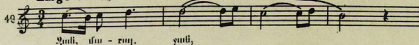
մա-րալ, մա-րալ, մա-րալ ջան, այ մա-րալ, վայ մա-րալ,

մա-րալ, մա-րալ, մա-րալ ջան:

ՀԱՆ ԾԱՐԱԼ

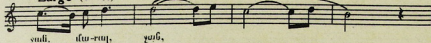
Largo (♩=66)

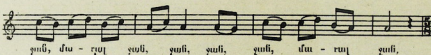
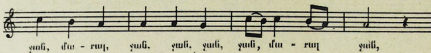
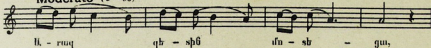
Moderato (♩=96)

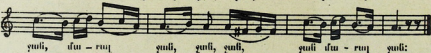
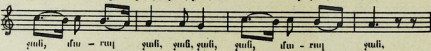
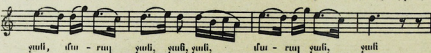
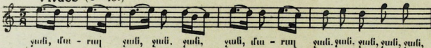
Largo (♩=66)

Moderato (♩=96)

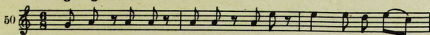

Vivace (♩=184)

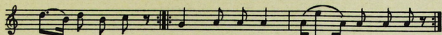

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԹՈՒՆՈՑԻ

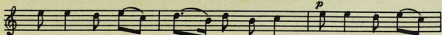
Allegro giocoso

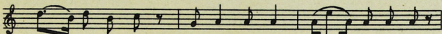
Ուս-ձի՜ց կու-գաս հու- շիկ, հու- շիկ, ապա՜ ւ մը - թի
 Ուս-ձի՜ց կու-գաս, վե - ռեմ, վա-նում, դուր - դեք ե - դի

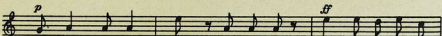
վուր - դի վու- շիկ, աստ իս - րաք ես, պապդ ւ - նու - շիկ.
 եմ դի-վա - նա, պա - դիկ մի քուր սիրա հո-վա - նա.

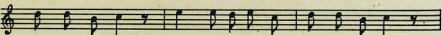
հա - րայ իմ քուր - լան աղ-ջի - կըս, հա - րայ իմ ջեյ -

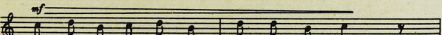
- լան աղ-ջի - կըս, հա - րայ իմ ա - նու շ աղ-ջի - կըս,

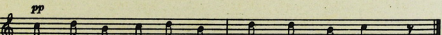
հա - րայ իմ պու - պու շ աղ-ջի - կըս, դուլ, դուլ ու դու - լը,

դուլ, դու - լը դուլ, դուլ, դուլ ու դու - լը, դուլ, դու - լը ջան,

դուլ, դու - լը դուլ դու - լը, դուլ, դու - լը դուլ,

դուլ դու - լը, դուլ դու - լը, դուլ, դու - լը դուլ:

ՕՐՈՐՈՑԻ ԵՐԳ

Largo e rubato

molto espressivo

51

Նա - նի՛, լու - լամ, նա - նի՛,   նա-նի՛, նա-նի նա - նի,

ե՛ն յի-նիմ ու-կե օր-ոց,   վը-րեղ փա-ռիմ մար-գր-

- ան ծած - կոց: Նա-նի ա - սեմ   թե իմ

զը - դիմ, թե իմ աղ-լուր զը - դիմ,   Սա-հակ սա-րի ճակն եմ

դը - ռե,   Մա-նուկ փա - ռի ճակ,   ա՛խ,   Մա-նուկ

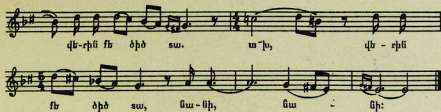
փա - ռի ճակ.   նա-նի, քա-լամ, նա-նի՛,   փառ ու սա-րի ճակ,

նա - նի՛, նա - նի: Հա - րու-վա - յիմ փա-միմ

ե՛ն ճա - նի, թե - ռի,   էն ձեռ պեռ առ-դեռ

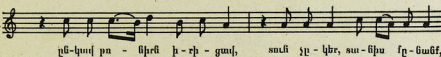
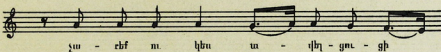
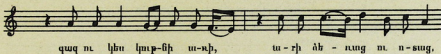
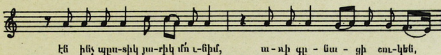
նա ձեռ քող զու - ցեմ,   ա - ռե - զակ, լու - սիմ

ե՛ն դա-դր - ցու - ցեմ,   նա - նի, քա - լամ, նա-նի,

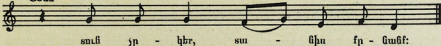

Հ Ա Ն Ա Ն Ե Ր

Capriccioso

Coda

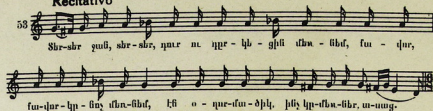

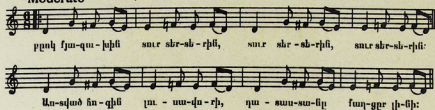
ՏՈՒՐ ՏԵՐՏԵՐԻՆ

Recitativo

53

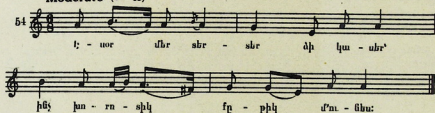
Moderato

ԷՍՐ ՄԵՐ ՏԵՐՏԵՐ ԶԻ ԿԱՍԵՐ

Moderato (♩=63)

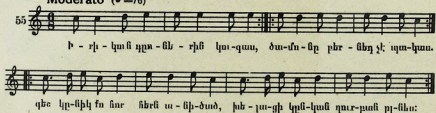
54

Moderato (♩=76)

Գ Ե Շ Կ Ն Ի Կ

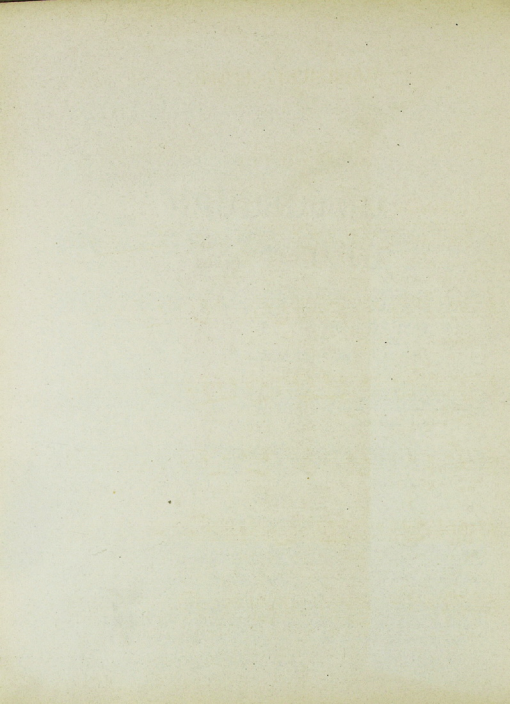
55

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ԵՐԳԵՐ

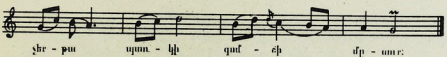
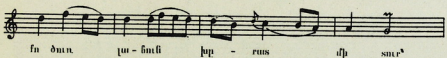
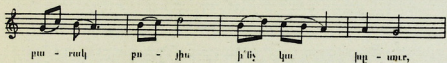
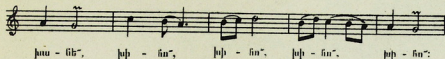
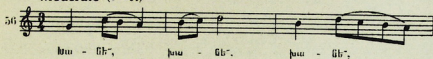

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՐԳԵՐ

Ս Ա Ն Դ Ի Ե Ր Դ

Moderato (♩=94)

Ս Ա Ն Դ Ի Ե Ր Գ

Largo ad libitum (♩=80)

57

Ո՛ւ, խա - նե՛,   ո՛ւ, զա - նե՛,

ո՛ւ, խա - նե՛,   ո՛ւ, զա - նե՛,

ո՛ւ, խի - նո՛,   ո՛ւ, խի - նո՛,   խի - նո՛:

Vivace (♩=152)

Ոսկոյ կը   ձե - ձեմ   դուք   ու   զյա - րա,

խա - նե՛,   խա - նե՛,   խի - նո՛,   խի - նո՛,   խա - նե՛,

խա - նե՛,   խա - նե՛,   խի - նո՛,   խի - նո՛,   խա - նե՛,

poco a poco accelerando

խա - նե՛,   խի - նո՛,   խի - նո՛:   խա - նե՛,   խա - նե՛,

խա - նե՛,   խի,   խի - նո՛,   խի - նո՛,   խի - նո՛,   խի.

sempre accelerando

խա - նե՛,   խա - նե՛.   խա - նե՛,   խի,   խի - նո՛,

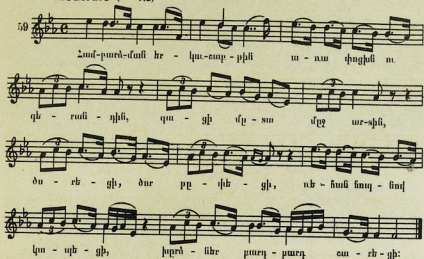
խի - նո՛,   խի - նո՛,   խի: Ո՛ւ - օր,   ո՛ւ-օր,   ո՛ւ-օր:

ԽՆՈՑՈՒ ԵՐԿ

Vivo (♩=100)

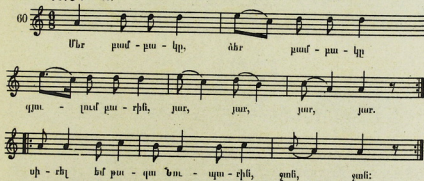

Moderato (♩=112) ՀՈՒՆՁԻ ԵՐԿ

Vivo (♩=96)

ՉԱՆԱՔԻ ԵՐԿ

ԶԱՆԱՔԻ ԵՐԳ

Allegretto (♩=108)

61

Թաւ - զիւ մի' սաւ - ընտ յայ - լին, իսա - ռաք կը - մը -
 - նա յայ - լին, բաւ - բաւ - կը բա - ընտ ա,
 ծի - ռա - նը ծաւ - ընտ ա, շեկ յա - ընտ վա -
 - ընտ հա - նել ա, սա - նե - լաւ սա - ընտ ա:

ՔԱՂԱՆԻ ԵՐԳ

Moderato (♩=92)

62

Ա - ընտ, զաւ ա - ընտ, ա - ընտ զաւ,
 ա - ընտ, ա - ընտ - վաւ հա - վին
 սաւ յա - ընտ բաւ - ընտ:

ՔԱՂԱՆԻ ԵՐԳ

Moderato (♩=96)

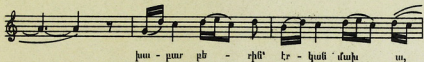
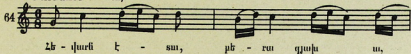
63

Գաւ - նաւ կա - նաւ շե - ընտ - վաւ.
 յաւ նաւ, նաւ, նաւ, նաւ, նաւ, նաւ.

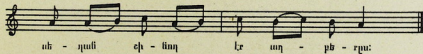
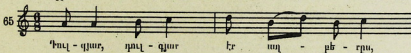
Բ Ե Ր Ի Ե Ր Կ

Andante (♩ = 72)

ԴՈՒԼԳՑԱՐ ԷՐ ԱՂԲԵՐՍ

♩ = 96

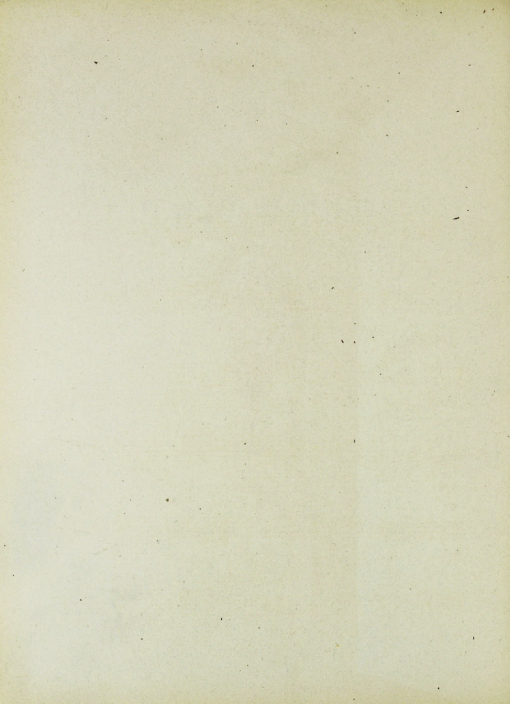

ՊԱՐԵՐԳԵՐ

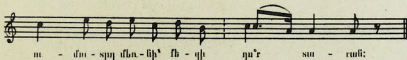
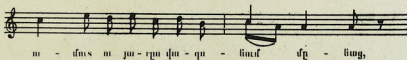
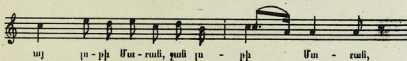
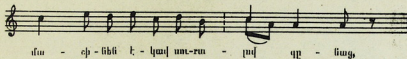
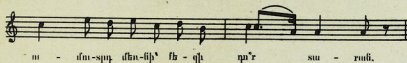
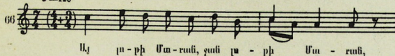

ՊԱՐԵՐԳԵՐ

ԱՅ ԼՈՅԻ ՄԱՐԱՆ

(ԵՐԱԿ)

♩ = 120

Լ Ա Լ ՈՒ Խ Ա Ն

(ՎԱՆ)

♩ = 108

67

էր-բանի Է - ռի - ռին, Լա-լու - խան. ոչ-խար, վեր բե -

րին, Լա-լու - խան, առ-նենի ցուխ - քոմ կով, Լա-լու - խան:

Է Լ Գ Յ ՈՒ Լ ՈՒ Մ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 70

68

էլ գյու-լում էր, գյու-լում էր, թիլ գյու - լում

էր, գյու - լում էր: Գյան - զա, քա առ - րը քոմ ա,

էլ - գյու - լում էր, գյու - լում էր, յառ խը - առ -

- վե՛ սուն չի գա, թիլ գյու-լում էր, գյու-լում էր:

ԿԱՔԱՎՐ ԿԱՅՆԵ ՔԱՐԻՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 70

69

Կա - քա - վր կայ - նի քա - ռին, կան - չում է

ի - րա յա - ռին, մեծ առ-տու - մը փուռ կըլ - նի,

սի - րած սի - րա - ծի քող սան,

կա - փա - վր կայ-նե փա - ռին, սառն աղ - քը
 կա - փա - վր կայ-նե փա - ռին, սի - բոժ յարն
 ընն քուռ կըլ - ճի, կան - չում է սի - բոժ յա - ընն:
 տ - նուռ կըլ - ճի, կան - չում է սի - բոժ յա - ընն:

♩ = 84

ԲԱԼԻԻ ԵՍ ԵՄ ԳՈ ՅԱՐԸ

(ՍՈՒՐՄԱՆԻ)

70 Բալ - ի ես եմ փա յա - րը, յար, ա-ման
 ու ա - ման, հար - սը էս ա, կի - սու-րը գեւ ա,

սա - լը, յա - ման ու յա - ման:

ԱԼ ՄԻՆ ԹԱՆԵՂ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 60

71 Ալ մին - քա - նեղ, Շալ մին - քա - նեղ:

Կայ - նաչ սե - փուր մեյ - դան ա, ալ մին - քա - նեղ,

Շալ մին-քա - նեղ. սե - սեֆ իմ յա - րը սա՞նն ա,

ալ մին - քա - նեղ, Շալ մին - քա - նեղ:

Մ Ա Ր Ա Ղ Ո՛

(ՍՈՒՐԻՄԱՆՈՒ)

♩ = 152

72

Մա - րա - լո, մա - րա - լո, Մա - րա ջան,

մա - րա - լո, մա - րալ յա - րո ջան:

Ա - դա մա - լը մի՛ տա - նի, մա - րա - լո, մա - րա - լո,
Սի - րե Ենի, ի - րա տա - նեմ,

Մա - րա ջան, մե - ր սի - նա - ռեմ մի՛ հա - նի,
Բե - րախ - տա - րյուն մի՛ ա - նի:

մա - րա - լո, մա - րալ յա - րո ջան:

Հ Ե Յ Ն Ա Ջ Ը Մ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 100

73

Հեյ հա - գըմ, հա - գըմ, հա - գըմ, չալ բաղ - դա - դին

հեյ ա աա - գում: Սիլ - տալ ձու - կը քո - առմն ա, հեյ հա - գըմ,

հա - գըմ, հա - գըմ, յա - րա գլան - չի ձա - րամն ա,

չալ բաղ - դա - դին հեյ ա աա - գում:

ԸՌԵՀԱՆ, ՏԻԿՈ ԶԱՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩=108

74

Ը - ռե - հան, Տի - կո ջան, ք - ռե - հան ջան,
 ք - ռե - հան ջան, ջան, ք - ռե - հան ջան, ջան, Տի - կո ջան;
 Այ տը - դա, հուր ես, մուր ես, ք - ռե - հան Տի - կո ջան,
 ք - ռե - հան, ես ծա - րազ եմ դու ջուր ես,
 ք - ռե - հան, Տի - կո ջան, ք - ռե - հան ջան, ջան, Տի - կո ջան:

ԼԵ ՈՒ ԼԵ

(ՄՈՌՇ)

♩=63

75

Լե ու Լե, Լե ու Լե, Լե ու Լե խա - նե
 Լե ու Լե, Լե, Լե, Լե ու Լե չա - նե:
 Դու է - լեր ես, կեր - բառ մա - րազ, Լե, Լե, Լե, Լե,
 Կե - րա - ծրդ սեր տ ու կա - րազ,
 Լե, Լե, խա - նե, զի - զղդ էր - կեն, մեզ - քոք բա - րազ,
 հա - զիդ հա - լազ, Բե բուս - բա - րազ,
 Լե, Լե, Լե, Լե, Լե, Լե, չա - նե:

Մ Ա Ր Ա Ն Ո՛

(ՍՈՒՐՄԱՆՈՒ)

♩ = 152

72

Մա - րա - լո, մա - րա - լո, Մա - րա ջան,

մա - րա - լո, մա - րալ յա - րո ջան:

Ա - դա մա - լը մի՛ տա - նի, մա - րա - լո, մա - րա - լո,
Սի - բեր եմք, ի - բար տա - նեմք,

Մա - րա ջան, մեր սի - նա - լեն մի՛ հա - նի,
Բե - բարձր - տա - քան մի՛ տա - նի:

մա - րա - լո, մա - րալ յա - րո ջան:

Հ Ե Յ Ն Ա Ջ Բ Մ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 100

73

Հեյ հա - զրմ, հա - զրմ, հա - զրմ, չալ բաղ-դա - դին

հեյ ա տա - զում: Սիլ - տակ ձու - կը քո - առմն տ, հեյ հա - զրմ,

հա - զրմ, հա - զրմ, յա - րա զանն - չի ձա - րումն տ,

չալ բաղ - դա - դին հեյ ա տա - զում:

ԸՌԵՀԱՆ, ՏԻԿՈ ԶԱՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩=108

74

Ը - ռե - հան, Տի - կո ջան, ք - ռե - հան ջան,
 ք - ռե - հան ջան, ջան, ք - ռե - հան ջան, ջան, Տի - կո ջան;
 Այ եղ - դա, հուր ես, մուր ես, ք - ռե - հան Տի - կո ջան,
 ք - ռե - հան, ես ծա - րազ եմ դու ջուր ես,
 ք - ռե - հան, Տի - կո ջան, ք - ռե - հան ջան, ջան, Տի - կո ջան:

ԼԵ ՈՒ ԼԵ

(ՄԱՌԵ)

♩=63

75

Լե ու Լե, Լե ու Լե, Լե ու Լե խա - նե
 Լե ու Լե, Լե, Լե, Լե ու Լե ջա - նե:
 Դու է - լիք ես, կեր - բաս մա - րագ, Լե, Լե, Լե, Լե,
 Կե - րա - ծղո սեռ ա ու կա - րագ,
 Լե, Լե, խա - նե, զի - զղղ էր - կեհ, մեջ - քոջ քա - րակ,
 հա - զիդ հա - լազ, քե քոս-քա-րակ,
 Լե, Լե, Լե, Լե, Լե, Լե, ջա - նե:

ԼԵՅԼՈ ՋԱՆ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 138

76

Կայ - նիկ ևս դա - ռի վը - րա,

Լի - լոն մեկ ա, ծա - մե - րը շեկ ա,

Լի - լո ջան.

սի - րած սի - րա -

- ծի սը - վեհ, Լի - լոն մեկ ա, ծա - մե - րը

շեկ ա, Լի - լո ջան,

էն հե - ռա սա -

րի վը - րա, Լի - լոն մե - կա, ծա - մե - րը

շեկ ա, Լի - լո ջան,

չոր սա - փին փա -

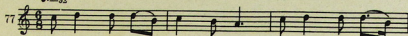
- ռի վը - րա, Լի - լոն մեկ ա,

ծա - մե - րը շեկ ա, Լի - լո ջան:

ԿԱՔԱՎՆ ԷԿԱՎ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩. = 92

Աղ-ջի ա - նու - նըդ Շու - ռան, կա - քովն է - կավ,
Ես խոսի Լի՛ սա - լի քե - զի,

աւ - քըս մը - նաց հեր - կե - լու, ա - ռի էր-քանի
ոս - կե մաս-նի՛

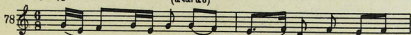

սուրբ նը-ժան, Բու-նըս սա - րալ՝ յա - րըս մը-նաց զըր - կե - լու:
Բեզ նը-ժան,

Մ Ա Ր Ա Ն Ո

(ԱՊԱՐԱՆ)

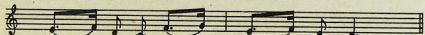
♩. = 72

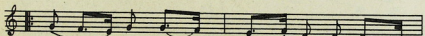
Մա - - - րա - լո, ա) մա - րա - լո

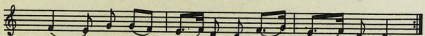
մա - րա - լո, մա - - - րա - լո,

չան մա - րա - լո, մա - - - րա - լո:

Մը - սիկ քը - վե՛ք էն քը - դին,
ն - քը դը - ռի՛լ ա վե - շին,

Մա - րա - լո, չան Մա - րա - լո, Մա - րա - լո

Բ Ի Լ Ի Բ Ի Լ

(ՍՈՌԵՄԱՆՈՒ)

♩ = 100

79

Բի - լի - բիլ, բիլ - բի - լի - բիլ, բիլ - բու - լի պես
 յա - րա: Եա - հար-սան առ - քի ուռ - քի,
 խրն - ձառ կու - գեր յա - րա: Բաղ - չի մի -
 - քն կա հա - մեմ, սիր - արդ իմ ար - քնն. հա - մեմ,
 բիլ-բուլ դառ - նամ, յա - րո ջան, դար-դե - րա սր - ան հա - նմ:

ԹԱԳԱՎՈՐ ՄԻ ՏԱՆԻ ԻՄ ԱՀ ՈՒ ԶԱՐԸ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 69

80

Էս քը - ներ՝ պու - հառ քը - ներ, քա - գա - վառ, մի՛
 ա - նի իմ ահ ու գա - րը, ա - նաս - ված, մի՛
 ա - նի իմ մին - ու - հա - րը. մի - քն կա ու -
 - կն սր - ներ, քա - գա - վառ, մի՛ ա - նի իմ ահ
 ու գա - րը, ա - նաս-ված, մի՛ ա - նի իմ մի - հու - հա - րը:

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԶԱՆ

(ԵՐԲԱԿ)

♩=100

81

Կայ - նել ես փը - լի վը - ռեն, ե - ռի, ե - ռի,
 ե - ռի ջան. ալ վառ - դի քո - լի վը - ռեն,
 ե - ռի, ե - րա - նու - հի ջան: Կառ - միր ծա -
 սը դը - ռել ես, ե - ռի, ե - ռի, ե - ռի ջան,
 եկ - լիկ քյա - քո - լի վը - ռեն, ե - ռի, ե - րա - նու - հի ջան:

ՅԱՐՈ ԶԱՆ

(ՐԱՍՆ)

♩=72

82

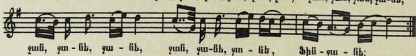
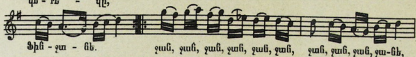
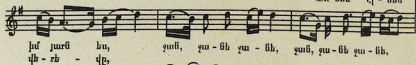
Տո՛ւն ա - ռի՛, դուրս մի՛ մը - նա, յա - րո ջան,
 ինձ-նից նե - ռու մի՛ վը - նա, զա - նե - ջան,
 պա - նա - ծրս ա - նուր քի - ին, յա - րո ջան,
 էլ քա - նի մի - քո մը - նա, զա - նե - ջան,
 յա - րո ջան, զա - նե ջան, յա - րո ջան, զա - նե ջան:

ՖԻՋԱՆԵ

(ՍՈՒՐՄԱՆՈՒ)

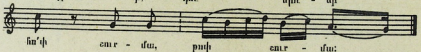
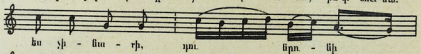
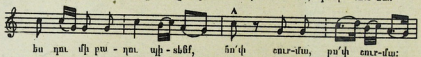
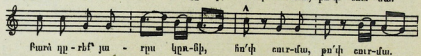
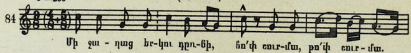
♩ = 54

ՀՈՓ ՇՈՒՐՄԱ

(ԱՍԵՂԵՐՏ)

♩ = 200

ԹԵՐ ԱՐԱ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԳԱԵՏ)

♩ = 92

85

Լ - սօր գու-քա - նը մերն ա, քեր ա - րա,
 նզ - ցա - րած շեկ - լիկ ջը - դեմ,
 քեր ա - րա, ման բրո - նո - դր իմ ներն ա,
 առ - խարն զի - յի՜ իմ շերն ա:
 քեր ա - րա, ան - ան - րա:

♩ = 142

ՄՈՒՇՆ ՈՒ ՄՈԿՈՒՆԷ

(ՌՈՒԱՆՈՒՆԷ)

86

Մուճի ու Մո - կուճի, մուճի ու Մո - կուճի
 ի - րառ մո - յիկ, իջ - նեճի մո - կուճի,
 իջ - նեճի մո - կուճի, շես խո - րո - յիկ:

♩ = 112

ՉԻՆԻԿ ՄԻՆԻԿ

(ՇԻՐԱԿ)

87

Այս - չի, նըս - չի կար ա - րա,
 Ին - ձի քե - զի յար ա - րա,
 չի - նիկ, մի - նիկ, չիք բը - լու - գըդ, բար - գու կառ,
 լամ ջը - դա ես, ա - ռի քո սի - րա ձ ծը ջար:

ՋԸՐԸՋԸՆԳԸ

(ՄՈՒՇ)

♩ = 112

88

Էս զի - շը և - րազ ին - սո, վալ,
Սևյ ին - քը վա - րած ին - սո, վալ,

զը - րը - զըն - զը, զը - րը - զըն - զը քոյ զըն - զա:

ՀՈՅ ՆԱՐՈՅ

(ԱԱՇԿԵՐՏ)

♩ = 132

89

Հոյ նա - րոյ, նա - րոյ, նա - րոյ,

հոյ նա - րոյ, նա - րոյ, հոյ նա - րոյ:

Գա - ցի, գա - ցի նե - սա - ցա,

հոյ նա - րոյ, նա - րոյ, հոյ նա - րոյ, և -

- րազ զե - ին մո - ին - ցա,

նա - րոյ, նա - րոյ, նա - րոյ, հոյ նա - րոյ:

ԷՆԻ ՅԱՐՈ ՋԱՆ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏ)

♩=66

90

Սազն առ - նեմ՝ ձե - ոքս քո - նեմ,
Էս - լիկս Ֆանդ ու Ֆե - լի - րոզ

զամ՝ ձեռ քե - ուս - նը չո - քեմ,
Ֆեզ Էդ ի - դի - ցը հո - նեմ:

Է - լի յա - րո քան, Ի՞նչ ա - նեմ,

Բյու - Ֆուր յա - րո քան, Ի՞նչ ա - նեմ:

ԱՄԱՆ ՅԱՐ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏ)

♩=48

91

Ա - ման յար, յար, օ յար, յար, ա-ման յար, յար,

օ յար, յար: Առ - նուն նրա - ին ա - կուե - կեմ,

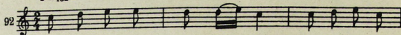
ա-ման յար, յար, օ յար, յար, կըս - րե կա - րե

կար-տուե - կեմ, ա-ման յար, յար, օ յար, յար:

ՎԱՅ ԲՅԱՄԱՐԸՍ

(ԱՊՊՐԱՆ)

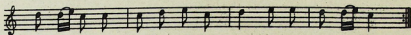
♩ = 132

Ոյ - խա - րը ստար է գա - ցել, վայ ֆա - մա - րըս,
Այ - բե - րըս վար է գա - ցել:

ֆա - մա - րըս, ֆա - մա - րըս, մե - րըս խա - բեց

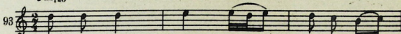

ձեռ - ընտ - ուսով, վայ, ֆա - մա - րըս, ֆա - մա - րըս, ֆա - մա - րըս:

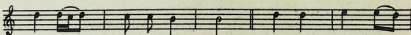
ՀԱՄԱՅԱԿ ԽՐ ՅԱՐ

(ՕՇԱԿԱՆ)

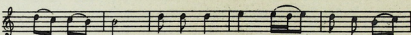
♩ = 126

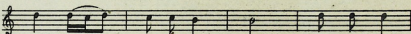
Հա - մա - յակ իմ յար, Հա - մա - յակ

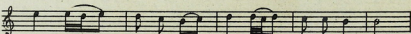
ֆա - յար, Հա - մա - յակ ջան: Ա - ռի, ա - ռի,

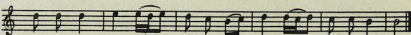
Ող մեռ - նեմ, Հա - մա - յակ իմ յար, Հա - մա - յակ

ֆա յար, Հա - մա - յակ ջան, սի - ռի եմ

կառ - նեմ, ե - կի եմ առ - նեմ, Հա - մա - յակ ջան,

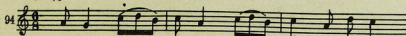

առ - խ - վըս կառ - նեմ, բո - յո - վըս կառ - նեմ, Հա - մա - յակ ջան:

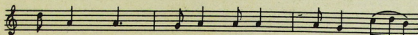
ԽՈՐՈՏ ԷՐ

(ՇԻՐԱԿ)

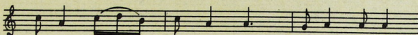
♩. = 76

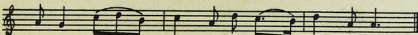
նո - րոս էր, կո - լոս էր, սալ - լը չի - նա -

րի ծառ էր: Մա - դիկ ու - նեմ դե - դեմ ա,

խո - րոս էր, կո - լոս էր, իմ յո - ղը ձեռ

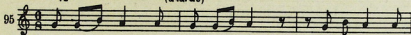

դե - դեմ ա, սալ - լը չի - նա - րի ծառ էր:

ԳՅՈՋԱԼ ՅԱՐ

(ԱՊԱՐԱՆ)

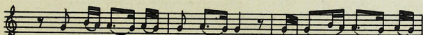
♩. = 72

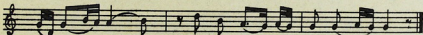
Գյո - զալ յար ջան, գյո - զալ յար, գյո-զալ յար ջան,

գյո - զալ յար: Գը - նա, գլ - նա գա - լիս եմ,

գյո - զալ յար ջան, գյո - զալ յար, որ-եղ էր - քառ՝

գա - լիս եմ, գյո - զալ յար ջան, գյո-զալ յար:

ԳՅՈՒՆ Ա ԳՅՈՒՆԱ ՅԱՐԸ

(ԱՐԱՐԱՅԱՆ ԴԱՇ)

Ա. $\text{♩} = 100$

96 Գյուլ ա, գյուլ ա յա - րու, գյուլ ա, գյուլ ա յա - րու:

Բ. $\text{♩} = 84$

Գյուլ ա գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա յա - րու,

Գ. $\text{♩} = 116$

գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա

յա - րու, դա - վաժա գյուլ ա քսի գյու - լու ա յա - րու:

Դ. $\text{♩} = 100$

Գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա յա - րու,

գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա, գյուլ ա յա - րու:

ԽՄ ԶԻՆԱՐ ՅԱՐԸ

(ՇԻՐԱԿ)

$\text{♩} = 100$

97 Քա - րա - փի ծե - լին կան - չի,

իմ չի - նառ յա - րը. քող քը - նա - մին

ա - մա - չի, զար - ղի - ման յա - րու:

ԱՅ ՍԱՐ ՈՒ ՍԵՅՐԱՆ, Օ ՅԱՐ (ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 100

98

Ա՛յ, սար ու սեյ - րան, օ յար, մա - րալ ու քեյ -
- րան, օ յար, Ա - րա - զը բուզ ու բրու-նել,
այ սար ու սեյ - րան, օ յար, քանի - քա - րը բուզ
ու բրու-նել, մա - րալ ու քեյ - րան, օ յար:

ՀՈՅ ԻՄ ՆԱԶԱՆԻ ՅԱՐԸ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԿԱԼԵՏ)

♩ = 136

99

Հոյ իմ նա - րա - նի յա - րը, չե՛ իմ նա - րա -
- նի յա - րը: Սեյ ու չո - քա - նի քա - նի,
Հոյ իմ նա - րա - նի յա - րը, չի՛ քա - նի յա -
- րիս քա - նի, քոյ իմ նա - րա - նի յա - րը,
ցույց տը - րե՛ յա - րիս քա - նի, քոյ իմ նա - րա - նի յա - րը:

ՀՈՅ ԻՄ ՆԱԶԱՆԻ ՅԱՐԸ

(ԱՐԱՐԱՅՑԱՆ ԿԱՇՅ)

$\text{♩} = 136$

100

Հայ իմ մա - զա - ճի յա - րը,
 չե իմ մա - զա - ճի յա - րը:

ԹՈՒՆՈ ԶԱՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

$\text{♩} = 60$

101

Թու - խո ջան, Բու բո - յին մեռ - նեմ,
 սի - ռել եմ, Բե - զի կառ - նեմ: Ուր զը - ճա - ցիր,
 ուր է - կար, Թու - խո ջան, Բու բո - յին մեռ - նեմ,
 դու իմ սր-սիմ դուր է - կար, սի - ռել եմ, Բե -
 զի կառ - նեմ: Թու - խո ջան, Բու բո - յին մեռ - նեմ,
 սի - ռել եմ, վայ, Բե - զի կառ - նեմ:

ՈՒՌԻ ԵՍ ԿԵՌԱՆԱԼ ՄԻ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏ)

♩ = 88

102

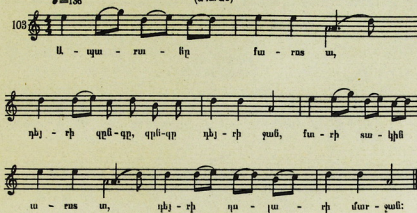

ԴԵՅՐԻ ԶԸՆԳԸ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 136

103

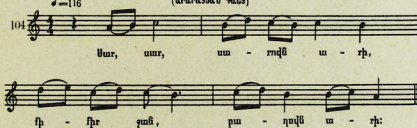

ՍԱՐ ՍԱՐ ՍԱՐՈՎՆ ԱՐԻ

(ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏ)

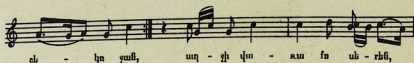
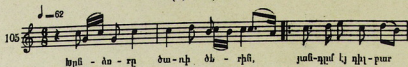
♩ = 116

104

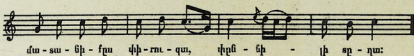
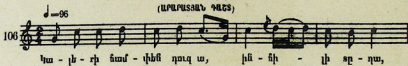
ՅԱՆԴԸՄ ԴԻԲԱՐ

(ԱՎԱԶԿԵՐՏ)

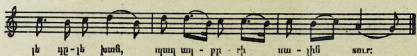
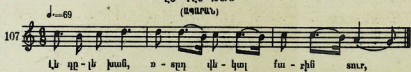
ԻՆՃԻԼԻ ՏԸՂԱ

(ԱՐԱՐԱՅՑԱՆ ՊԵՏ)

ԼԵ ՊԼԵ ԽԱՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

ԴԷԼԵ ԼԵ ԶԱՆ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 108

108

Դը - Լե Լե ջան, Լե ջան, Լե ջան, Դը - Լե Լե ջան,
 ջան Լե ջան: Այ ռը - դա, հար ես, մուր ես,
 Դը - Լե Լե ջան, ջան Լե ջան, ես ծա - րազ
 եմ, դու ջար ես, Դը - Լե Լե ջան, ջան, Լե ջան
 Դը - Լե Լե ջան, Լե ջան, Լե ջան,
 Դը - Լե, Լե ջան Ա - դը - Լե - ջան:

ՊԱՅՄԱՆ ԷՆԻՄ

(ԱՊԱՐԱՆ)

♩ = 108

109

Պայ-ման է - նիմ, յար, յար, շի - վա - ռե իմ, յար, յար:
 Ես ու յա - ռու հա - վա - սար, պայ-ման է - նիմ, յար, յար,
 տո-նեմ ընկ-նեմ սա - ռե - սար, շի-վա - ռե իմ, յար, յար:

ՅԱՐ ՆԱՅ ՆԱՅ

(ԱՐԱՐԱՅՏԱՆ ՊԱՇՏ)

♩ = 72

110

Թառ, նայ, նայ, բո - յիդ մեռ - նեմ, յառ, լե, լե,
 սո - յիդ մեռ - նեմ: Կայ - նել ես, Կան - չլմ էլ չես,
 յառ, նայ, նայ, բո - յիդ մեռ - նեմ, բո - յիդ ս -
 ման - չլմ էլ չես, յառ, լե, լե, սո - յիդ մեռ - նեմ:
 Թառ, նայ, նայ, նայ, բո - յիդ մեռ - նեմ,
 յառ, լե, լե, լե, սո - յիդ մեռ - նեմ:

ՆԱՐՈՅ ԶԱՆ

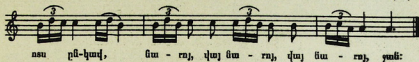
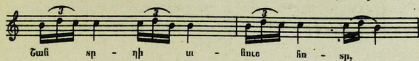
(ՆԻՐԱԿ)

♩ = 48

111

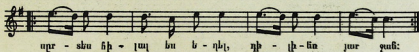
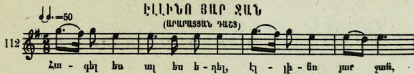
Նա - րոյ, նա - րոյ, նա - րոյ զոմ,
 նա - րոյ, վայ նա - րոյ, վայ նա - րոյ զան:
 Առ - վի ա - վի ծիլ խո - տը,

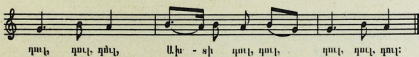
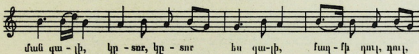
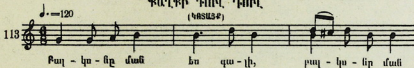
ԷԼԼԻՆՈ ՅԱՐ ՋԱՆ

(ԱՐԱՐԱՅՅԱՆ ԴԱՆՅ)

ԲԱՂԲԻ ԴՈՒԼ ԴՈՒԼ

(ԿԱՏԱՅԷ)

ՅԱՐ ԳՅՈՒԼԱ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 92

114

Յար գյու - լա, էլ - նիմ սա - րը լիծ ա,
 էլ - նիմ սա - րը լիծ ա, ախ, ինչ ա - նեմ,
 յա - րը քյո - փա նիծ ա:

ԿԱՅՆԻ ԴԱՐԻՆ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 72

115

Կայ - նի դա - րին ձևի տա յա - րին,
 աղ - ջի ջան, բեր - նով քա - ռեմ
 ուր իմ յա - րին, յա - րո ջան:
 Այ աի - րուն կա - փով, և - լի պա - րը
 բո - լո - րա, պա - րի մի - ջին
 շեկ - լիկ յա - րը մո - լո - րա:

ԹԱԶԱ ՄԱԾՈՒՆ ԵՄ ՄԵՐԵԼ

(ԲԱՍՆՆ)

♩ = 116

117

Թա - զա մա - ծու և հմ մե - ռել, նա նա նայ,
 նա նա նա նայ, նայ, իմ յա - ռը հաց չի կե -
 ռել, նա նա նայ, նայ, հե-ռու սե - ղից ա զա -
 լիս, նա նա նայ, յար լե լե լե լե,
 ինձ լավ փեռ - քե ա քե - ռել, նա նա նայ, նա:

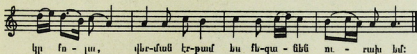
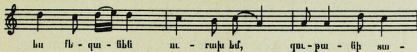
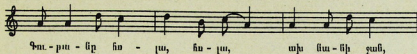
♩ = 80

118

Ա՛խ, նա-նի ջան, ես դա - ռիք եմ, զո - նախ եմ,
 վեր - ման իր-բամ՝ ես քե - զա-նեն ու - ռախ եմ:
 Գը - նա՛, գը - նա՛, նե - սիդ եմ, ա՛խ, նա-նի ջան,
 ես դա - ռիք եմ, զո - նախ եմ, կար-մյոք խըն - ձոր
 գո - սիդ եմ, վեր - ման իր-բամ՝ ես քե - զա-նեն ու - ռախ եմ:

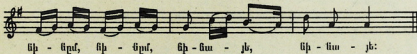
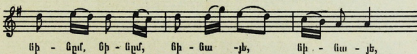
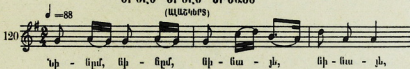
ԱԽ ՆԱՆԻ ԶԱՆ

(II ՏԱՐՔԵՐԱԿ)

ՆԻՆԸՄ ՆԻՆԸՄ ՆԻՆԱՅԵ

(ԱՄԱՇԿԵՐՏ)

ԵՍ ՄԱՐՈՆ ԵՄ

(ԵԻՐԱԿ)

♩ = 108

121

Ես Մա - րոն եմ, Մա - րոն եմ, Մա - րոն,
 ես Մա - րոն եմ, Մա - րոն եմ, Մա - րոն.
 ա - զան - դա - ռի յա - րոն եմ, յա - րոն,
 ա - զան - դա - ռի յա - րոն եմ, յա - րոն:

ՔԱՄԻՆ ՅԱՆԱ ՅԱՆԱ

(ԱԳԱՐԱՆ)

♩ = 108

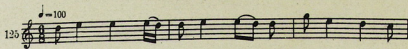
122

Քա - մին յա - նա, յա - նա, Բա - մին յա - նա
 յա - նա, Բա - մին զաւ - րի սիւղ - սակ դո - շրդ
 Բա - նա, Բա - մին զաւ - րի ալ բո - խա - խըղ Բա - նա:
 Հա - զեկ ես ա - լը դո - շրդ, Բա - մին յա - նա
 յա - նա, ա - լի սակ խա - լը դո - շրդ, Բա - մին յա - նա,
 յա - նա, Բա - մին զաւ - րի սիւղ - սակ դո - շրդ Բա - նա,
 Բա - մին զաւ - րի ալ բո - խա - խըղ Բա - նա:

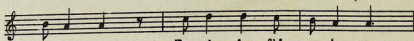

ՀՈԴԱԼ ՅԱՐ ՋԱՆ

(ԵՐԲԱԿ)

Հո - դալ, յար ջան, հո - դալ, յար ջան, հո - դալ, յար ջան,

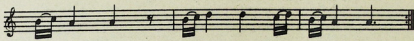

հո - դա - լա:

Մա - ճիս մաս - ճիք առ - ծոք ա,
Ծառ ջան ինձ բան մի ա - ստ,

հո - դալ, յար ջան հո - դալ, յար ջան, հո - դալ յար ջան

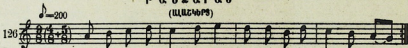

հո - դա - լա:

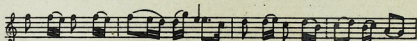
Կե - ռա - ծըս հա - լալ կար ա,
Դոս ու դուռ - մա - ճիս շոս ա:

Թ Ա Ն Ջ Ա Ր Ա Մ

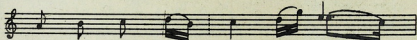
(ԱՄԵԿԵՐՑ)

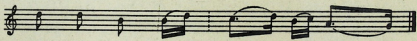
Հայ-դե, հայ-դե բան-ձա - րամ, էր-կու խու-րու, մեկ փա - րա,

հայ-դե դե - դե բան - ձա - րամ, հայ-դե հայ-դե բան-ձա - րամ:

Հայ - դե, հայ - դե բան - ձա - րամ,

դե - դե, դե - դե բան - ձա - րամ:

ՀՈՓ ԳՅՈՒԼԱ ՅԱԸՐՍ

(ԿՈՏԱՅՑ)

♩=102

127

Նա - մակ գը - շմ քըղ - քի, հո՛փ, գյուլ ա
 Ես Մա - սը - սի ծերն հմ, հո՛փ, գյուլ ա

յա - բու, էր - քամ Սե - վան ըխ - սի,
 յա - բու, ես իմ խոս - քի սերն հմ,

թո՛փ, գյուլ ա յա - բու, ճրս - սեմ պա - բա -
 շո՛փ, գյուլ ա յա - բու, առ - ճեմ առս ու

խո - դը, հո՛փ, գյուլ ա յա - բու,
 հո - դը, հո՛փ, գյուլ ա յա - բու,

էր - քամ յա - բու մո - սը, թո՛փ, գյուլ ա յա - բու:
 ճրս - սեմ յա - բու կո - դը, թո՛փ, գյուլ ա յա - բու:

ԼԵԿԸՏԵ

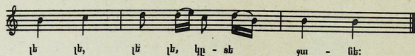
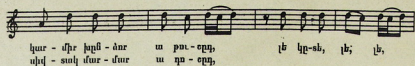
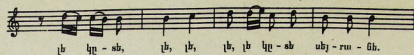
(ԱՐԱՐԱՏՏԱՆ ՊԱՇՏ)

♩=120

128

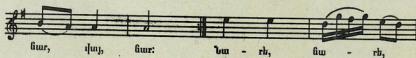
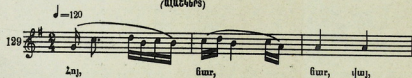
Նը-ռան հուր ա պը-ռո - շըղ, լե կը - սի,
 Շե-կո, քո հո - գին ու - սեմ,

լե, լե, լե կը - սի, լե, լե,

ՀՈՅ ՆԱՐ

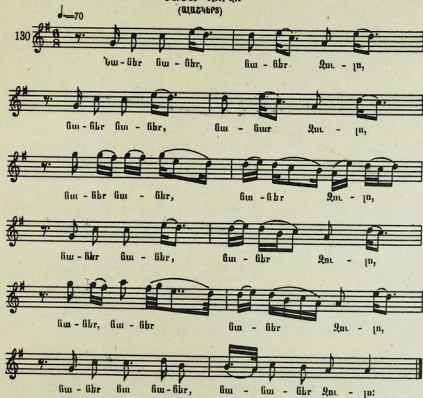
(ԱԼԱՇԿԵՐՏ)

ՆԱՆԵՐ ԶՈՒՆ

(ԱՎԱՇԿԱՐՏ)

ՅԱՐ, ԳՈ ԲԱՐԱԿ ԲՈՅԻՒ ՄԵՌՆԵՄ

(ՇԻՐԱԿ)

♩ = 60

131

Այ ցը - դա, խա - լիդ մեռ - նեմ,
 Բյա - ֆու - լիդ կա - լիմ մեռ - նեմ,
 Լը - սել եմ դաջ - վոր ես,
 Սաղ - մո - սիդ ծա - լիմ մեռ : նեմ.

յա՛ր, ֆո բա - րակ բո - յիմ մեռ - նեմ, յա՛ր, ֆո բա - րակ բո -
 - յիմ մեռ - նեմ, յա՛ր, ֆո բա - րակ բո - յիմ մեռ - նեմ,
 է՞ որ կա - սե - իր՝ ֆե կառ - նեմ:

ՋԱՆ ՄԱՐԱԼ — ԴԵՐԻԿՈ

(ՍՈՒՐՄԱԼՈՒ)

♩ = 72

132

Ջան մա - րալ, ջան մա - րալ, ջան մա - րալ ջան,
 Դառ - սա բեր - դը բը - լի ա, ջան - մա - րալ ջան մա - րալ
 ջան, մա - րալ ջան, յա - րըս մի - ջիմ ֆը - նի ա:
 Դե - ռի - կո յա - ման, Դե - ռի - կո յա - ման, Դե - ռի - կո ջան,
 Դե - ռի - կոն մեկ է, մա - գե - րը եկ է, Դե - ռի - կո ջան:

ԼԱԼԱ ՆԱՐԳԻՋ

(ԱՍԵՏԵՐՏ)

♩ = 60

133

Մեր տունն ձեր տունն
ի - րար մո - տիկ,
բան, իմ յարն էր
տես խո - րո - տիկ.

լա - լա, նար-գիգ, լա - լա, նար-գիգ, լա - լա նար-գիգ:

ԶԻՆՉ ՈՒ ԶԻՆՉ ՏԱՄ ԼՈՂՎՈՐՉՈՒՆ

(ՎԱՆ)

♩ = 70

134

Զինչ ու գինչ
տամ լող - վոր - չուն
որ խա-նա ծամ - քելն
ի ծո - վնն: Զիմ վր - վի
վրգ - նոց կի - տամ,
որ խա-նա ծամ - քելն
ի ծո - վնն:

ՄՈԿԱՑ ՇՈՒԿՆՆ

(ՎԱՆ)

♩ = 152

135

Մո - կոց տու - կեն
նի - կոտ չա - նել
կեն ու էր - կեն,
կի - գեն,
խա - նի - ման, չա - նի - ման,
խա - նի - ման, չա - նի - ման,
Մեկն էր
էն բն
բն - դով, մեկն էր
ան-բեղ, խա - նի - ման
չա - նի - ման:
դովն էր իմ յա - րոջ
սեղ խա - նի - ման
չա - նի - ման:

ՀՈՅ ՆԱՐ ԶԱՆԸՄ ՆԱՐ

(ՎԱՆ)

♩ = 108

136

Մեր սուն Վե - ռեժ հեր - կեր մեր - կեր, հոյ,
 Մե խա - ճըմ' կեր, մո - ռեճ մեկ էր, հոյ

նար, չա - ճըմ, նար, աչ - քե - ռը սուր -
 նար, չա - ճըմ, նար, սի - ռեր եմ, չեմ

մա - յոժ ներ - կեր, հոյ, յար, խա - ճըմ յար:
 կր - նա բոր - կեր, հոյ, յար, խա - ճըմ յար:

ՀԱՄ ԳՅՈՒԼ, ՀԱՄ ՎԱՐԴ, ՀԱՄ ՆԱՐԳԻՋ

(ՄՈՒՆԵ)

♩ = 100

137

Համ գյուլ, համ վարդ, համ նար - գիգ, գյո - լի կը - ռունկ
 էր - կեմ վիգ: Կա - կո', մա - ռե', կար - գա' գիս,
 բյու - չար մա - դու մի' սա գիս,

համ գյուլ, համ վարդ, համ նար - գիգ: Տի - րա - ցու - ի
 ու - կի խամ - րա, մոռ - նա գիս: Խի - յա՛մ մար - դու

մի' սա գիս, կեր - քա ժամ - ռուն՝ մոռ - նա գիս:
 դու սուր գիս, մը քո՛ւ քա - լա պա - րա գիս:

Համ գյուլ, համ վարդ, համ նար - գիգ,
 չայ - ռի կը - ռունկ էր - կեմ վիգ:

ԷԴ ՄԵՈՒԻ ԴԱՇՏ

(ՄՈՒՇ)

♩=120

138

Էդ Մը - ռու դաս, կը - սեմ, խո - րոս - կի

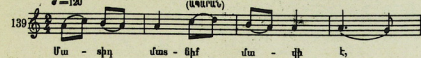
սեղ էր, եր - կու - սը մեկ շա - պիկ, փող - պաս - ցիւր նեղ է:

ՄԱՏԻՏ ՄԱՏՆԻՔ ՄԱՎԻ Է

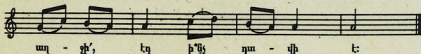
(ԱՊԱՐԱՆ)

♩=120

139

Մա - տիք մա - տիք մա - տիք է,

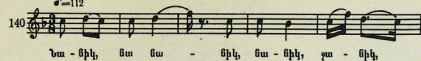
աղ - քի, էդ ի՞նչ դա - տիք է:

ՆԱՆԻԿ ՆԱՆԱՆԻԿ

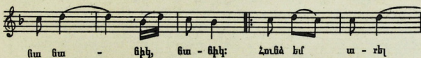
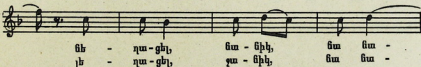
(ՇԻՐԱԿ)

♩=112

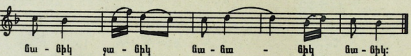
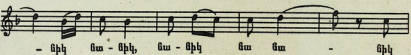
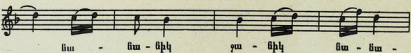
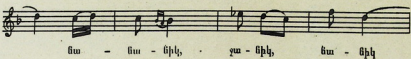
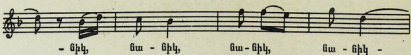
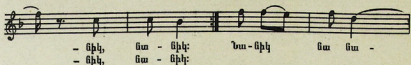
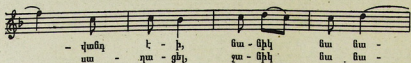
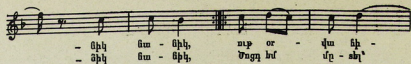
140

Նա - նիկ, նա նա - նիկ, նա - նիկ, զա - նիկ,

նա նա - նիկ, նա - նիկ: Հումն եմ ա - ռել
Գեղն եմ մը - սելնե - դա - ցել, նա - նիկ, նա նա -
լե - դա - ցել, զա - նիկ, նա նա -

ԷԼԱ ԷՐԹԻՍ ՏԸՓԻ ՏԸՓԻ

(ՄԱՌԵ)

♩ = 120

141

Է - լսի էր - քիս սը-փի, սը-փի, զա - նի - ման,

զա - նի-ման, յա - րըս տուն չէ՞ նըս - սա լա - ցի,

զա - նի-ման, զա - նի - ման, քա - րակ բո - յիդ

ես դուր - բան, զա - նի - ման, զա - նի - ման,

քա - րակ բո - յիդ ես դուր - բան:

ՄԱՆՈՒԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Քննարկանք երգեր

1. «Աղջի Մարան»: Ձայնագրված Ապարանի Ղարաքիլիսա գյուղում, Գրիգոր բեձուց՝ 75—77 տարեկան հովիվ: Գլուզացիները զաղթել են Ալաշկերտի էիլընթափա գյուղից 1878 թ.: Պահպանել են Ալաշկերտի ըստրառը, կենցաղն ու ֆոնկլորը՝ Արարատյան դաշտի թեթև ազդեցությամբ: Էիլնիկական ալլո բնութագրերը արտահայտված է նաև ալս հրդի մեջ:

Նշանակը տիպական հայկական է՝ կառուցված հրկու քառալարի վրա, ընդ որում առաջին քառալարի վերջին ձայնը հանդիսանում է հրկրորդ քառալարի առաջին (հիմքի)

ձայնը: Ձայնաշարը՝ f, g, as, b, c, d, es:

Եղանակի հիմնական ընթացքը էջք է՝ es, d, c, b, as, g, f:

2. «Փաղբականի՜ն առիկ եմ»: Մուրմառի շրջան: Երգիծական երգ է, սուր շեշտերով և պիկանտ պատգամով (2-րդ տախտի սկզբին): Երկրորդ մասն արտահայտում է գրգռիչ ինքնագոհություն:

Ձայնը խառնով պահելով հանգրեձ՝ հրգն աճումամենալով ազատ կատարվող սեշտատախտի բնույթ ունի:

Բաղկացած է հրկու մասից. առաջին մասը բուն տունն է, երկրորդը՝ կրկնակը: Տան յուրաքանչյուր տող ունի հրեք հրաժըշտական ֆրազ՝ մուսք, գազաթ, հանգաձև

(«գալու» կոչականը): Երկրորդ մասը՝ երկու ֆրազից, առաջին ֆրազը՝ «գալու» կոչականով, երկրորդը՝ առանց սպասվող կոչականի՝ անսկզբնակի բերելու դիտումով, որ երգի ոգուց է բխում:

3. «Էմալ եմիմ»: Բաղկացած է երկու մասից, յուրաքանչյուր մասը նույն ֆրազի վարիացիոն կրկնությունն է մի քանի անգամ, որ բխում է երգի բովանդակությունից. կարծես երգողը չի կարողանում ազատվել նույն ախտի մտքից, որն անընդհատ պատվում է նրա զլխում: Տարածված երգ է Մուշի, Բուլանուխի, Ալաշկերտի և այլ շրջաններում: Ձայնագրված Ալաշկերտի Սասաուր գյուղի (իմ հայրենի գյուղի) վարիանսն է:

4. «Տարան, տարան իմ յարը»: Ապարանի Ղարաքիլիսա գյուղ (տե՛ս վերևը՝ № 1): Նույն էթնոգրաֆիկ գծերն ունի, ինչ № 1 երգը: Բաղկացած է չորս ֆրազից, որոնցից վերջին երկուսը նախորդի շարահարական կրկնությունն են, թիթև վարիացիաներով, միմի աստիճանն ցած. վերջինը ավարտվում է հանգաձայնով:

5. «Վայ լե Մարո»: Մուրմառի շրջանի երգ է: Ձայնագրել եմ Վրթանես եպիսկոպոսից (75 տարեկան), որ հրկար տարիներ ուսուցիչ է եղել Արարատյան դաշտի գյուղերում: Նա իր հիշողության մեջ ամբարել էր բազմաթիվ ժողովրդական երգեր և անաղարատ վերարտադրում էր:

Այս երգն իր անմիջականությամբ և ինքնատիպ արտահայտչական ձևով առանձնապես աչքի է ընկնում: Հետաքրքրական է հուզական պատգան, որ կարծես մի զսպված հեծիկոց լինի, որ պոռթկում է պատգալին հաջորդող ձայների մեջ:

6, 7. «Մաա կանցիլարը» և «Մաա եկեղեցին»: Արարատյան դաշտի երգեր են, վերաբերում են ցարական իշխանության օրոք զինվոր տանելու տխուր տեսարանին:

Ճ Թ—ը երաժշտապես ավելի ծավալուն է և հարուստ զնդումներով, որ արտահայտված է ռեչիտատիվով սկսվող տողի վերջին: Երգը կառուցված է երկու քառալարի վրա՝ g, a, b, c, d, (e), f:

Եղանակի զլիտվոր հուզական մասը վերին քառալարի վրա է շարժվում, ստորին քառալարը վերադարձված դեր է խաղում: Ճ 7 երգը կառուցված է միայն ցածի մի քառալարի վրա (g, a, b, c), ավելի պարզ է: Ավելի հանդիսա, հասարակած տրամադրության է արտահայտում՝ հավատի վրա հիմնված (զինվոր դնացողը եկեղեցի է մտել, մոռ է վառել և հույս ունի, թե կվերադառնա):

8, 11. «Յարն անուշ»: Արարատյան դաշտի երգ է, որ շատ է տարածված հաս ալլուր, մանավանդ Շիրակում: Աշխույժ, զվարթ եղանակ է, լի փաղաքշալի սիրով ու ջերմ մտերմությամբ: Երկքառալար ձայնաշարն է (ցածից վեր)՝ g, a, b, c, d, es, f: Հիմնա-

կանը ցածի քառալարն է. վերին քառալարը հուզական զնդում և շեղում է արտահայտում: Երգի երկրորդ վարիանտը (Ճ 11) հետաքրքրական է իր հավելյալ հորդորակով (vivace). հիմնականում նույն հատկանիշներն ունի, ինչ առաջին վարիանտը:

9. «Կրաունկներ» (Շիրակի վարիանտ), Տեքստը աշուղական բանաստեղծության ընդունվածն է, եղանակը ժողովրդական է:

10. «Կրաունկներ» (Կաղզկանի վարիանտ): Եղանակն էլ, բառերն էլ հիմնակա-

նում աշուղական են, եղանակի մեջ ժողովրդականն արտահայտված է ֆիգուրացիաների, երանգավորումների մեջ: Հենց այս տեսակետից էլ երգն առանձին հետաքրքրական է ներկայացնում. նա պարունակում է իր մեջ աշուղականին հատուկ զնկամացիոն և հանդիսավոր ընույթը, որ լարան է կանխադրում և ժողովրդականին հատուկ անմիջականությունն ու խորիմությունը:

12. «Վալ», վալս: Բասենի շրջանի երգ է, կազմված է քառալարային սխեմայով: Ձայնաշարն է՝ a, h, c, d, e, [(f (is))], g: Հետա-

քրքրական է, որ ձայնաշարի մեջ երկրորդ քառալարի 3—րդ ձայնը (f is) բացառությամբ է: Դա ընդորոշ է մեր ժողովրդական մի շարք եղանակների համար և, թեև նվազ չափով, պատահում է նաև առաջին քառալարի նկատմամբ:

13. «Դլլ» յաման: Հարավային Հայաստանի (Վանի շրջանի) ժողովրդական երգ է: Շատ տարածվեց շնորհիվ իր աղջկանադատագրական բովանդակության: Ունի էպիկական գծեր, որ շատ ընդորոշ է Հարավային Հայաստանի համար: Այս երգում, ինչպես և Հարավային Հայաստանի շատ երգերի մեջ, առկա է հնգալար սխեմա, ընդ որում առաջին հնգալարի վերջին երեք ձայները դառնում են հաջորդ հնգալարի համար առաջին երեք ձայներ, այսպես՝ g, a, b, c, d, e(f), f:

14. «Օշականցի Արտոյի երգը»: Օշական, «Փայտունի Արտոյի երգն» է՝ համարի որոշ գծերով: Կառուցված է a, h, c, d քառալարի վրա: (Ղ -ն քառալարից դուրս մնացած նախամուտքի ձայնն է):

15. «Աղն ջան, հուրն ընկնեմ»: Սուրմալու: Պարզ կազմի և բովանդակության պատճառով շատ տարածված երգ է:

16. «Կայնել եմ գալ չեմ կարող»: Պարսի Շիրակի երգ է, որ աշակերտ ժամանակն ձայնադրել և ավել եմ Կոմիտասին: Պարզ, բայց հուզականությամբ հարուստ երգ է, որ Կոմիտասը շատ էր սիրում:

17. «Երբդիցը աշնցի»: Շիրակի շրջա-
նի երգ, որ Կոմիտասի խմբի երգիչներից
մեկն էր ձայնագրել և հանձնել Նրան: Ժո-
ղովրդական գեղեցիկ երգերից է՝ լի հուզա-
կան դաշարամեքերով:

18. «Ես վերեմ կուզայի»: Շիրակի Ջա-
նադրած է Վրթանես եպիսկոպոսից (անս վե-
րեր ԱՅ Ծ—ի ծանոթագրութիւնը): Մեր ժո-
ղովրդական ստեղծագործութիւն լավագոյն
նմուշներից մեկն է՝ բարդ կազմով և հարուստ
բովանդակութեամբ, թեթեւ աշուղական գծերով
(առաջին մասերում): Կատարուել ունիտա-
տիով բնույթ ունի, կարծես հուզված մենա-
խոսութիւն լինի՝ դրամատիկ ժեստիկուլա-
ցիայով և առողջումով (մանավանդ երկրորդ
մասում):

19, 20. «էլի եկալ գարնան երկին
օրերը»: Այաշերտի և Բաւենի շրջանի վարե-
աւաններն են:

21, 22 և 23. Այս երեք երգը մի հա-
մակցութիւն են կազմում. ա) «Յար ջան,
մերըդ մեռել ա», որ միջին դանդաղութեամբ
ընթացող երգ է՝ պոստամոլական-լիբիկա-
կան բնույթի, բ) «Ջաղացի դուռը չիման»
հորդորակով, որ կոնտրաստի սկզբունքով
հաղորդում է առաջինին և նախապատրաս-
տում է՝ գ) «Այս, Մարո ջան» երրորդ երգը,
որ ամբողջական հուզական բացականչութեան-
ներից աւ կոչականներից է կազմված:

24. «Կայնել ես՝ կամ կըմանես»: Կողբի
շրջան, որ մեր ժողովրդական երգի լավա-
գոյն հանրավարներից մեկն է: Այս երգն էլ
հայկական երգերի համար սովորական երկ-
քառաւոր ձայնաշարի վրա է կառուցված՝ ա,
ի, c, d, e, (f) g: Պարզ է, բայց խիստ և
ազդու: Առաջին մասը ա, ի, c, d քառաւորի
վրա է հիմնված: Այս մասում հետաքրքրա-
կան է երկրորդ քառաւորի e-ն, որով նա-
խապատրաստվում է երգի երկրորդ մասի
հուզական վերելքը (թարի՛, լարո՛ք), որ կազ-
մում է ամբողջ եղանակի ձեւերը:

25. «Ես սարեմ կուզայի»: Այաշերտի
շրջանի ժողովրդական երգ է՝ որը աշուղա-
կան երանգով, որ արտահայտված է առանձ-

նապես երգի վերջին մասերում: Հետաքր-
քըրական է 7/4 չափը ($\frac{3}{4} + \frac{3}{4}$), որ հա-
մեմատաբար հազվագեղ է:

26. «Կանչեմ՝ յար՛, արի՛»: Երգում են
Մուշի, Շատախի և Վանի շրջաններում: Ինք-
նատուր երգ է իր ժալալով, բովանդակու-
թիւն հարստութեամբ, հազվագեղ ընդարձակ
ձայնաշարով (13 սատիհան) և ժանրային բազ-
մազանութեամբ:

Առաջին մասը էպիկական բնույթ ունի,
զուտ ուղիտառիվ է՝ բացականչական վերջա-
վորութեամբ, որը նախապատրաստում է բուն
երգը՝ երկրորդ մասը: Երկրորդ մասը (սՄը-
տել ես իղիքն) սերային-լիբիկական է՝ լի
ալվանով և ջերմութեամբ: Երրորդ մասը
(սԿանչեմ՝ լար՛, արի՛ք) ակվում է կարտի
բացականչութեամբ և ունի փոխտոփայական-
խորհրդածական բնույթ:

Երդի առաջին մասը կազմված է հնգա-
ւոր ձայնաշարի վրա՝ g, a, h, c, d: Երկ-
րորդ մասը՝ d, c, h, a, g (վերից վար) հըն-
գալարին ալիւացնում է երկրորդ հնգաւորը
(վերից վար)՝ a, g, f, e, d: Վերին և ստո-
րին հնգաւորի ընդհանուր շարկապող ձայններն
են a և g, ցածի h և c-ն դուրս են մնում
առաջին հնգաւորից և որպէս մուտք են հան-
դես գալիս ներքին d-ի համար, որը միջին և
վերջին հանգամանն է: Երրորդ մասն սկսվում
է մի երկուր բացականչութեամբ (Յ տակտ),
որ մուտքն է բուն եղանակի, որը կազմված
է d, e, f, g, as, h, c երկքառաւոր ձայնա-

շարի վրա: Այստեղ էլ ցածի c-ն դուրս է
մնում ձայնաշարից և, ինչպես երկրորդ մա-
սում, ժողովում է որպէս մուտք միջին և
վերջին վերջավորութեան: (Ի-ի համար:

Այս երգն իր կազմով տիպական է Հա-
րավարին Հայաստանի համար և մեր ժողո-
վրդական լավագոյն նմուշներից է:

27. «Ես սարեմ կուզայի»: Հայտնի խոս-
քերով հորինված երգի այս վարիստը Այաշ-
երտի շրջանի իմ հայրենի մասաուր գլուղի
երգերից է: Երգը թեև ծագումով աշուղական

է, սակայն լավագույն օրինակն է ախ բանի, թե ինչպես ժողովուրդը հաղթահարելով լուրացնում է աշուղականը և իր երաժշտամաս-
 օթութեան գրոշմն է դնում վրան: Այս երգն էլ, ինչպես № 10 երգը, իր մեջ միացնում է աշուղականի և խնայատուկ-դեկլամացիոն հանդիսավորութունը ժողովրդականի հուզա-
 կան անմիջականութեան հետ, այլ պատահաւոր էլ մեր գեղարվեստական առանձին արժեք ու-
 նեցող ժողովրդական ստեղծագործութիւննե-
 րից է: Կազմված է g, a, b, c, d, (es) e, f երկ-

հնգալար ձայնաշարի վրա, b, c, d ձայնե-
 րը երկու հնգալարի համար ընդհանուր և նրանց շաղկապող օղակներն են:

28. «Մեր խոր պապին գերեզման»³
 Շատախի շրջանի երգ է՝ էպիկական-լիրի-
 կական խառնուրդով: Ունի խոր հնութեան
 կնիք և հիշեցնում է մեր հոգեւոր երգերը:

29. «Լեւի, ջիհնոր»: Վանի շրջանի երգ
 է՝ կառուցված f, g, as, b, c հնգալար ձայն-
 աշարի վրա (es-ը ձայնաշարից դուրս գտնը-
 վող բացականչական մուգ է): Երգը հետա-
 քըրքրական է Հարավային Հայաստանի հա-
 մար բնորոշ էպիկական-լիրիկական բնույ-
 թով:

30. «Մայրիկ ջան, տանում են»: Ցա-
 րական շրջանի գորակոչիկի հրաժեշտն է ծը-
 նողներին և նրա սիրո հուշը: Իր բնույթով
 նման է № 6 և № 7 երգերին: Շիրակի
 շրջանի երգ է, պարզ կառուցվածք ունի:

31. «Շորոր Արիմո»: Շիրակի շրջանի
 լիրիկական երգ է, որ իբրև ծանր պար էլ է
 օգտագործվում: Այս երգը Կոմիտասն օգտա-
 դործել է իր «Ալազգյալ բարձր սարին» ստեղ-
 ժագործութեան մեջ:

32. «Սըր Սիփանե իւլլաբե» երգը տա-
 րածված է Մուշի, Բուլախուխի, Ռնուսի և
 Ալաշկերտի շրջաններում: Այստեղ գրեւ առ-
 ընդմեջ Ալաշկերտի վարիանտն է: Կրկնակը
 քրդերն է: Գեղեցիկ երգ է, որ իր մեջ միաց-
 նում է հերոսական էպիկականութունը նուր, բայց
 առնական լիրիկայի հետ: Երգը կազմը-

ված է g, a, b, c, d, e, f երկքառալար ձայ-

նաշարի վրա: Երկքառալար ձայնաշարից
 դուրս գտնող վերին g-ն հուզական շնչոտ է,
 ներքին f-ը վերջավորութեան մուտքի ձայնն
 է: Ալազիսի մուտքի ձայնը բնորոշ է Հա-
 րավային Հայաստանի երգերի համար:

Միական և կենցաղային երգեր

33. «Վարդ, ըրքն չըմ սիրի»: Հարսա-
 նեկան երգ, Մոկաց շրջանից, քաջագրված
 է 1906 թ. էջմիածնի Գեորգյան ճամբարում,
 հայտնի Նախո բիծից: Երգում են հարսին
 դուրս: Երգը կրում է խորին հնութեան
 կնիք և հիշեցնում է մեր դասական հոգեւոր
 եղանակները: Ունի լայն դիապազոն և ունի
 կլասիկ մաքրություն: Հարսանեկան գեղեցիկ
 երգերից է:

34. «Օյ, օյ, յաման դարիրոն»: Մասուր
 դուղի (Ալաշկերտի շրջան) հարսանեկան երգ
 է, որ երգում են հարսին ճանապարհ դնելու
 պարտանալիս (ծամերը հյուսելիս)⁴ որպես
 հրաժեշտի երգ: Լի է թախտով և դրամա-
 տիկ հուզականութեամբ, որ արտահայտում է
 դեռահաս աղջկա հոգեկոծակը ծնողներից ու
 իր հարազատ միջավայրից բաժանվելու և
 մի օտար վայր ընկնելու կապակցությամբ:
 «Ղարիրոն» բառի բրիժ վանիկ երաժշտական
 դարձվածքը կարծես ւացի վրդձուկ լինի: Մեր
 ժողովրդական ստեղծագործության լավագույն
 նմուշներից է այս երգը իր աղինցուն զգաց-
 մունքով: Կոմիտասը շատ էր սիրում այս եր-
 գը և նրա եղանակը մտադիր էր օգտագոր-
 ծել իր «Անուշ»-ի համար:

35. «Մի լա, մայրիկ»: Ղարսի Շիրակի
 հարսանեկան երգ է: Հարսանեկան ծեսի
 մեջ նույն անգն ունի, ինչ նախորդ երգերը:
 Երկրորդ մասը հիշեցնում է «Կուռնի, ուստի՛
 կուգաս» երգը:

36. «Կեքքամ, մայրիկ»: Շիրակի շրջա-
 նի հարսանեկան երգ է (հարսի հրաժեշտը),
 խիստ հուզական լիրիկական բովանդակու-

թխմամբ Կոմիտասի սիրած երգերից է, նա փորձել է օգտագործել այս երգի եղանակը իր «Անուշ» օպերայի մեջ Քարաթր սարերն-ի համար:

37. «Մայրիկ, դու մի՛ լա»: Մուշի շքր-
շանի հարսանեկան երգ է (հրաժեշտ):

38. «Ջննրիկ յտաքցիմ»: Մուշի շքր-
շանի հարսանեկան պարերգ է, հերթական
բովանդակությամբ:

39. «Ջրնգլիկ»: Մուշի շքրշանի հարսա-
նեկան պարերգ է:

40. «Քազվոր, բարով»: Ալաշկերտի
շքրշանի հարսանեկան երգ է: Բովանդակու-
թյունը փնտալի գովքն է: Հիշեցնում է մեր
շարականները, որ երգի խորին հնություն
նշան է:

41, 42, 43, 44. «Մեր՝ քազվորին»,
«Մեր քազվորն էր խաչ», «Կանչեք բերքը»,
«էն դիզան»: Ալաշկերտի շքրշանի հարսանե-
կան երգեր են, որ հաջորդում են «Թազվորի»
օրհներգին (Ճ 40, «Քազվոր բարով»): «Թազ-
վորն» գովքին պատկանող այդ ծիսերգերը,
ի տարբերություն հարսի գովքի երգերի տը-
խուր լիրիկական բնույթի, արտահայտում են՝
կրոնական լրջություն և վեհ հանգիստավորու-
թյուն («Քազվոր, բարով»), կենսաթրթիռ
կայսառություն («Մեր քազվորին»), ուրախ
տրամադրություն և զվարթ կատակ («Կանչեք,
բերքը», «էն դիզան»): Այս շարքում առանձ-
նապես աչքի է ընկնում «Մեր քազվորին»
երգը՝ իր աշխուժորեն ցայտող ելևէջներով,
կայսառ ութթմականությամբ, իր պիկանտ
տաղաչափությամբ ($3/4 + 2/4$) + ($3/4 + 2/4$)
+ $4/4$:

45. «Ջան, ջան, Գյուլում ջան»: Արա-
րատյան դաշտի վիճակի երգ է՝ պարզ ու
ազդու արտահայտությամբ և անսովոր զը-
վարթության և ինքնագոհության զգացմուն-
քով լի: Ակորդային կազմ ունի, որ անսովոր
է հալ ժողովրդական երգի համար, սակայն
ձայների ընթացքն ու արտահայտչական ձևե-
րը զուտ հալ-ժողովրդական են:

46, 47. «Մառիս տակին մանուշակ»,
«Գյուլում»: Շիրակի շքրշանի վիճակի եր-
գեր են:

48. «Այ մարալ»: Ալաշկերտի խոստուր
գլուղի երգ է՝ a, h, c, d, e, fis, g երկթա-

ռալար ձայնաշարի վրա կառուցված: Հալ
ժողովրդական լավագույն ստեղծագործու-
թյուններից է. ունի լայն դիապազոն՝ զգաց-
մունքների ծավալուն և ազատ զննումներով:
Ունի երեք մաս՝ նախերգ, բուն երգը և վերջ-
երգ, որ նախերգի կրկնություն է: Նախերգն
ու վերջերգը կառուցված են a, h, c, d քա-
ռալարի վրա: (Քառալարից դուրս գտնվող
ներքին ց-ն մուսքի ձայնն է): Երկրորդ մասը,
բուն երգը, կառուցված է d, e, fis, g քառա-
լարի վրա (այդ քառալարից ցած գտնվող Ը-ն
անցին է դեպի միջին վերջավորությունը):
Երկրորդ մասը՝ «ալ սարեր, վալ սարեր»
միջին օղակով անցում է կատարում դեպի
վերջերգը: Այս ընդարձակ միջին օղակը հա-
տուկ ուշադրության արժանի է, քանի որ
սովորաբար անցումը կատարվում է մի ձալ-
նի կամ մի սեղմ ֆիգուրի միջոցով: Այս օրի-
գինալ անցումը մի առանձին հրապույր է
տալիս երգին:

49. «Ջան մարալ»: Պարսի Շիրակի
երգերից է, որ հիմնականում նույն ձևով եր-
գում են նաև Ալաշկերտում (Շիրակի այդ
գլուղերի բնակիչները զաղթել են Ալաշկեր-
տից): Բարդ և բովանդակալից երգ է, իս-
կապես՝ երկու երգի համակցություն: Առաջին
երգն ունի մի կարճ նախերգ («Ջան մարալ
ջան»), դանդաղ և հանգիստավոր, որը բուն
երգի լուրաքանչյուր տողի սկզբին կրկնվում
է: Այդ երգի նույն խոսքերն ունեցող վերջին
կրկնակը ունի երկու դեր. նախ՝ վերջավորու-
թյունն է առաջին երգի, երկրորդ՝ նախա-
պատրաստում է հաջորդ երգը և դրանով եր-
կու երգերը շարկապում է իրար և դարձնում
բարդ կազմ ունեցող մեկ երգի երկու մասեր:
Երկրորդ մասը կամ երկրորդ երգը բացառիկ
աշխուժություն ու եռանդ ունի, որ արտա-

հայտնում է կտրուկ ռիթմով, արագ տեմպով և 5/8 չափով:

50. «Մանկական բռնցիկ»: Վանի շրջան: Երեխա թուցնելու երգ է, իր տեսակի մեջ մի հատիկ: Չնայած իր խառնվ ռիթմականությանը և ձայների շփոթությունին՝ ամբողջ երգը կարծես երգ չլինի, այլ ունիտատիվ:

51. «Օրորցի երգ»: Վանի շրջան: Հայ ժողովրդական ստեղծագործության հազվագեղ նմուշներից է՝ թե՛ ժանրի և թե՛ ղեղարվեստական արտահայտության տեսակետից: Ունի լայն դիապազոն e, f, g, a, b, c, d, e, f ձայնաշարով: Կառուցված է հնգալար ձայնաշարերի համակցության վրա: Բացառիկ հետաքրքրություն ու հրապույր ունի մոտավարցիան (եա՛խ) բացականչության դռ և սի բեկարը) և այն, որ ֆա-ն վերևում բեկար է, ներքևում՝ դեհ: Հրաշալի է անսպասելի վերափոխությունը, որ հանգչում է ներքևի մի-ի վրա. կարծես մալրը հանկարծ նկատում է, որ երեխան քնեց և ձայնն աննկատ իջեցնում է ու հանգստանում:

52. «Հալալ եր»: Հարավային Հայաստանի կենցաղային երգ է, երգիծական բովանդակությամբ:

53. «Տո՛ւր անբռնիկ»: Հարավային Հայաստանի կենցաղային երգ է՝ սուր երգի-ծանցով: Ունի երկու մաս. առաջինը ունիտատիվ է՝ պատմողական բնույթի, երկրորդ մասը բուն եղանակն է: Հետաքրքրական է, որ f-ը g-ին անցնելիս դեհ է ստանում, e-ին կամ d-ին իջնելիս՝ բեկար: Այդ մի առանձին երգիծական երանգ է տալիս երգին:

54. «Էսօր մեր անբռնի՝ ձի կտանք»: Հարավային Հայաստանի երգիծական երգ է:

55. «Գնջ կնիկ»: Արարատյան դաշտի կենցաղային երգ է՝ երգիծական բովանդակությամբ:

Ս. Ղառամանյանի երգեր

56. «Սանգի երգ»: Շատախի շրջանի երգ է: Թեև երգվում է աշխատանքի ժամանակ և իր ռիթմով արտահայտում է սանդ ծեծելու հարվածները, սակայն բովանդակությամբ կենցաղային է. հարթը դանդաղում է սկսածը, որ իր մարդը, թեևս տնչափահաս լինելու պատճառով, չի դաժնաւում նրա (հարսի) գեղեցկությունն ու սերը և զնում պատկում է զոռճի մատրում: Երգն ունի, այդ պատճառով էլ, որոշ երգիծական երանգ:

Ունի երեք մաս՝ նախերգ, միջին մաս և վերջերգ, որ նախերգի կրկնությունն է: Նախերգն ու վերջերգը էպիկական շեշտ ունեն, միջին մասը՝ լիրիկո-դրամատիկ, որ կազմում է երգի կորիզը:

57. «Սանգի երգ»: Վանի շրջանի երգ է՝ ձևով և բովանդակությամբ միասնական: Մտվալուն է (օկտավայից ավելի) և բովանդակությամբ հարուստ: Պատկերվում է սանդ ծեծելու ամբողջ գործողությունը. ա) աշխատանքի պատրաստվելը (ձավար բերելը, դործիքները պատրաստելը, նստելը), բ) սանդ ծեծելու ռիթմական շարժումը, գ) ծեծած ձավարը հավաքելն ու աշխատանքի ավարտը: Ըստ այդմ էլ երգն ունի երեք մաս: Առաջին մասը դանդաղ է և ոչ խառնվ չափավորված: Երկրորդ մասի ռիթմը համապատասխանում է սանդ ծեծելու գործողությանը, երրորդ մասը դործի ավարտն է՝ աշխույժ ռիթմով, հետզհետե արագացող տեմպով և զոռ, ուրախ բացականչությամբ (եսու՜շը), որ երեք անգամ կրկնվում է:

58. «Ենեցու երգը»: Պարի ռիթմ ունեցող աշխատանքային պարզ երգ է:

59. «Հուճճի երգը»: Ալաշկերտի շրջանի Խասաուր դուղի աշխատանքային երգ է կախառ արամադրությամբ: Զգացվում է, որ աշխատողը ունի որովայնում ու հրճվում է իր աշխատանքով: Ռիթմականության և ուրախ

բողմանդակութիւնն պատճառով օգտագործվում է նաեւ իբրեւ պարեմի:

60, 61. «Չամաքի երգ»: Արարատւան դաշտի աշխատանքային երգերից են, ունեն պարզ կազմ և խիստ ութմականութիւն: Երկուն էլ շատ տարածված երգեր են:

62, 63. «Քաղնանի երգ»: Դարձյալ Արարատւան դաշտի աշխատանքային երգերից են: Հետաքրքրական է երկրորդ երգի (3/4+3/4+3/4) խառը չափը:

64. «Բերի երգ»: Վանի շրջանի երգ է, երգում են Շենրա գնալիս: Դյուղից դուրս հոսվիլը գլուղացիների ոչխարները երեկոյան

կողմ մականդեցնում է մի հարմար (ընդարձակ և տափարակ) տեղ: Գեղըկուհիները կըթոցները վերցրած դնում են Շենրա, ալիքնքն՝ ոչխարներին մականդած տեղը՝ իրենց ոչխարները կթեկու: Կանայք շարքով զուլգ-զուլգ ծնկում են, ամբողջ գլուղի ոչխարները հերթով անցնում են երկգլիծ ալք շարի արանքով և ամեն գեղըկուհի կթում է իրենց ոչխարը:

65. «Դուլգյար եր աղբերը»: Ղարսի շրջանի տնային աշխատանքի երգ է: Քուլը նույն եղանակով իր եղբորը վերադրում է զանազան արհեստներ և երգում. ալապիսով, ստացվում են երգի մյուս տները:

ԵՐԳԵՐԻ ԱՅԲԲԵՆԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

№№

№№

Աղբ ջան, հուրն ընկնեմ	15
Այ մինթանեդ	71
Ախ, Մարո ջան	23
Ախ, նանի ջան	118, 119
Ախլի Մարան	1
Աման յար	91
Ախ, լոթի Մարան	66
Այ մարալ	48
Այ սար ու սեյրան	98
Բայրի ես եմ քո յարը	70
Բերդիցը աշեցի	17
Բերի երգ	64
Բիլի բիլ	79
Գաղթականին առել եմ	2
Գեշ կնիկ	55
Գյոզալ յար	95
Գյուլ ա	96 ա, բ, գ, դ
Գյուլում	47
Դեյրի զընգը	103
Դիլիլի	124
Դլե լե ջան	108
Դլե յաման	13
Դյուզար էր աղբերս	65
Ես Մարոն եմ	121
Ես վերեն կուգայի	18
Ես սարեն կուգայի	25, 27
Երանուհի ջան	81
Զբբը զընգը	88
Զինչ ու զինչ	134
Զներիկ խաբեցին	38
Զնգլիկ	39

Էդ Մշու դաշտ	138
Էլա էրթիս տփի	141
Էլ գյուլում	68
Էլի էկավ գարնան օրերը	19, 20
Էլի յարո ջան	90
Էլինո յար ջան	112
Էն դիզան	44
Էսօր մեր տերտեր 'ծի կասեր	54
Ըռեհան Տիկո ջան	74
Թագալոր, մի՛ տանի	80
Թագալոր, ըարով	40
Թագա մածուն եմ մերել	117
Թանծարամ	126
Թեր արա	85
Թուխտ ջան	101
Իմալ էնիմ	3
Իմ լինար յարը	97
Ինճիլի տղա	106
Լալա Նարգիզ	133
Լալուխան	67
Լե դլե խան	107
Լե լե Լեյլի	123
Լեյն ջինար	29
Լե կտե	128
Լեյլո ջան	76
Լե ու լե	75
Պնոցու երգը	58
Պորոտ էր	94
Մառիս տակին մանուշակ	46
Կայնել եմ գալ չեմ կարող	16

Կայանել ես կատ կըմանես . . .	24
Կայանի դարին	115
Կանչեմ, յա՛ր, արի	26
Կանչեք բերեք	43
Կարավը կայանի քարին	69
Կարավն էկավ	77
Կերթամ, մայրիկ	36
Կուռնկներ	9, 10

Հալալ էր	52
Համալակ յար	93
Համ գյուլ, համ վարդ	137
Հեյ նազըմ	73
Հողալ յար ջան	125
Հոյ, իմ նազանի յարը	99, 100
Հոյ նար	129
Հոյ նարոյ	89
Հոյ նար, ջանմ նար	136
Հոփ, գյուլ ա յարս	127
Հո՛փ, շուրմա	84
Հունծի երգ	59

Մայրիկ, դու մի՛ բա	37
Մայրիկ ջան, տանու՛մ են	30
Մանկական թռնոցի	50
Մատիդ մատնիք մավի է	139
Մարալ	72, 78
Մեր թագվորին	41
Մեր թագվորն էր խալ	42
Մըր խոր պապկե գերեզման . .	28
Մի բա, մայրիկ	35
Մոկաց շուկեն	135
Մուշն ու Մոկունք	86
Մտա եկեղեցին	7
Մտա կանցելարը	6

Յանդմ էյ դիլբար	105
Յար գյուլա	114
Յար նայ նայ	110
Յարն անուշ	8, 11
Յար շոլինո	116
Յարո ջան	82

Յար ջան, մերդ մեռել ա	21
Յար, քո բարակ բոյին մեռնեմ	131
Նաներ Զուլո	130
Նանիկ նոսնանիկ	140
Նարոյ ջան	111
Նինըմ նինըմ	120

Շորոր Աղինո	31
Չանաքի երգ	60, 61
Չինիկ մինիկ	87
Պայման էնիմ	109
Ջաղացի դուռը չիման	22
Ջան մարալ	49
Ջան մարալ—Դերիկո	132
Ջան, ջան, գյուլում ջան	45

Սանդի երգ	56, 57
Սար, սար, սարում արի	104
Սըր սիփանե Խլաթե	32

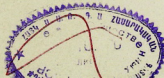
Վայ լե, Մարո	5
Վայ, վույ	12
Վայ քյամարս	92
Վարդ, զքե չըմ սիրի	33

Տարան, տարան	4
Տո՛ւր տերտերին	53

Ուռի ես, կեռանալ մի	102

Քաղհանի երգ	62, 63
Քաղքի դուռ-դուլ	113
Քամին յանա, յանա	122

Օյ, օյ, յաման դարիքո	34
Օշականցի Արտոյի երգը	14
Օրորոցի երգ	51
Ֆինջանե	83

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՍՍՌ ԳԱ Արվեստի Ինստիտուտի կողմից	3
Առաջաբան	3
Քննարկան երգեր	5
Ծիսական և կենցաղային երգեր	29
Աշխատանքի երգեր	45
Պարերգեր	53
Ծանոթագրություններ	95
Արժեքների ցանկ	102

1971

Նկարիչ՝ Ռ. ԲԵՆԴՐՈՍՅԱՆ
Տեխն. խմբագիր՝ Լ. ԱՍՏՎԱԾԱՏՐՅԱՆ

ՎՁ 09314	Պատվեր 1086	Տիրում 1000

Հանձնված է արտադրության 24.IV 1966 թ.: Ստորագրված է ապագրության 17.XII 1968 թ.:
Բզմի չափեր՝ 84 x 108 ¹/₁₆ ապագր. մ. 13, 25 x 1 ներդիր, հրատ. մ. 11, 5:
Գինը 14 ա. 80 կ.:
ՀՍՍՌ Կուլտուրայի մինիստրության հրատարակչության ներկայացուցիչները և պոլիգրաֆ
աբգյունաբերության Գլխավոր վարչության № 1 ապարան,
Երևան, Ալավերդյան փ. № 65:

1000

ALL INFORMATION CONTAINED
HEREIN IS UNCLASSIFIED

FL0073487

14
Q100 14 11 60 4

A